

Årsberetning Oslo Elveforum - 2010.

Innhold

Oslo Elveforums arbeid.....	2
Formål.....	2
Oslo Elveforums organisasjonsarbeid.....	2
Virksomheten i 2010.....	3
Blågrønn hovedstadsaksjon og elveadopsjon.....	5
Lysakervassdragsprisen.....	6
Fagmøter vår og høst 2010.....	7
Årsmøte 2010.....	11
Samspill Oslo kommune – Oslo Elveforum om Oslo, bærekraftig by og byøkologisk program.....	12
Vassdragene og kommunens administrasjon.....	13
Vassdragsforum (SaFoVa).....	13
Argumenter for gjenåpning av vassdrag.....	15
Vann – liv – biologi.....	16
Årsmeldinger fra elveforeninger og elvegrupper.....	16
Akerselva.....	16
Alna.....	18
Arbeidsgruppen Alna tilbake til Middelalder-Oslo.....	19
Ellingsrudelva.....	19
Frognerelva.....	20
Gjersjøelva.....	22
Hoffselva med Makrellbekken.....	23
Hovinbekken.....	25
Mærradalsbekken.....	26
Miljøprosjekt Ljanselva.....	27
Lysakerelva øvre og nedre del.....	29
Østensjøvannet.....	31
Vedtekter for Oslo Elveforum.....	34

Oslo Elveforums arbeid

FORMÅL

Oslo Elveforum ser det som sin hovedoppgave å støtte opp om Oslo kommunes, nabo-kommunenes og andre offentlige og private institusjoners arbeid med å gjenskape byens blågrønne årenett fra Marka til Fjorden. Vi ønsker å være et kraftsenter i et omfattende miljønettverk som arbeider fram rene og rensede vassdrag - med optimal vannføring, med et rikt biologisk mangfold og med grønne, publikumsåpne elvebredder. Vi avgrenser vårt arbeid til vassdragene i byggesonen mellom Marka og Fjorden.

Den andre hovedoppgaven retter seg mot byens befolkning, særlig barn og unge, gjennom prosjektet *Blågrønn hovedstadsaksjon*. Vi arbeider for å *informere* om betydningen av Oslos blågrønne struktur som et element for trivsel og glede i nærmiljøet og for å *inspirere* flest mulige barn, unge og voksne til å engasjere seg i et "*lokalt eierskap*" gjennom en ordning med elveadopsjon for skoler, boligsameier, institusjoner, bedrifter og andre interesserte. En styrking av bydelenes engasjement i den blå-grønne sektor er ønskelig i denne sammenheng.

OSLO ELVEFORUMS ORGANISASJONSARBEID

Oslo Elveforum (OE) ble stiftet i år 2000 og er utviklet til et arbeidsfellesskap for 12 elvegrupper og ideelle foreninger, som virker til det beste for Oslos "blågrønne struktur". Dette dreier seg om de ti vassdragene og Østensjøvannet – både blå vannløp og vannspeil og grønne kantsoner, som sammen er viktige deler av det biologiske mangfoldet i hovedstaden. Spørsmålet om å etablere et felles byomfattende nettverk av venner for disse elvene vil bli nærmere vurdert.

For noen av vassdragene ivaretas arbeidet av **medlemsorganisasjoner**: Lysakervassdragets Venner (LvV), Miljøforeningen Akerselvas Venner (MAV), Alnaelvas Venner (ALV) og Østensjøvannets Venner (ØVV).

Mærradalsbekken, Hoffselva med Makrellbekken, Frognerelva, Hovinbekken, Ljanselva og grensevassdragene Gjersjøelva mot Oppegård og Ellingsrudelva mot Lørenskog har **arbeidsgrupper** med en kjerne av aktive vassdragsvenner, som driver sitt arbeid i kontakt med et lokalt nettverk av velforeninger, historielag, miljøforeninger og andre ideelle organisasjoner.

Oslo Elveforums hjemmesider: www.osloelveforum.no har i løpet av året 2009 fått en mer fyldig og funksjonell form, ikke minst takket være webmaster *Sverre Samuelsen*.

Rapportene om virksomhetene i 2010 fra elvegruppene og foreningene utgjør siste del av denne årsmeldingen for Oslo Elveforum. Alle vassdragene er representert i Oslo Elveforums styringsgruppe, som er det koordinerende organ for arbeidsfellesskapet og som representerer det utad mot byens fagetater, politiske organer og andre ideelle organisasjoner. Arbeidet drives i hovedsak ut fra private hjem, men OE har kontorplass og et administrativt samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF).

Etter årsmøtet 2. juni 2010 har Oslo Elveforum følgende styringsgruppe:

Leder: *Ida Fossum Tønnessen* – Mærradalsbekken.

Nestleder/sekretær: *Leif-Dan Birkemoe* - Østensjøvannet.

Kasserer: *Leif Bertnes* - Ljanselva.

Unni Eriksen - Frognerelva

Øyvind Traagstad - Akerselva.

John Tibballs - Lysakerelva

Varamedlemmer

Vidar Berget – Alna.

Frithjof Funder – Ellingsrudelva.

Harald Lunstedt - Gjersøelva.

Ida Elisabeth Hvoslef - Generell.

Ulf Fredriksen – Generell.

Bo Wingård - Lysakerelva med mer.

Rådgivergruppe med møterett: *Tor Holtan-Hartwig* - Ljanselva, *Sigurd Tønsberg* – Hoffselva med Makrellbekken, *Karsten Sølve Nilsen* - Hovinbekken

Kontakter: Fiskeinteressene: *Hjalmar Eide*, *Knut Vadholm*. Velkontaktene: *Kjell Fr. Jacobsen* og *Eivind Bødtker*.

Valgkomité: *Trine Johnsen*, *Ingrid Nissen* og *Frithjof Funder* (leder).

Revisor: BDO AS, Vika Atrium, Munkedamsveien 45, Pb 1704 Vika, 0121 Oslo, Org.nr. 875 926 632

VIRKSOMHETEN I 2010

Oslo Elveforum 10 år

Oslo Elveforum kunne feire sine 10 år med å utgi bok: ”*Blågrønn Hovedstad - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker.*” Feiring med 25 gjester på møte 23. mars i Strangerrommet i Oslo Rådhus, på dagen 10 år etter at Oslo Elveforum ble stiftet på samme sted. Hyggelige hilser og gaver fra etatene, MOS-avdelingen og andre gjester. Jubileumsforedraget ble holdt av professor *Rainer Stange* fra arkitektfirmaet Dronninga Landskap. 10-årsjubileet ble også feiret 5. mai med styringsgruppen på tur til Skogmuseet på Elverum. Besøket omfattet også omvisning i bl.a. elveparken og bekkeverkstedet.

Jubileumsboken “*Blågrønn Hovedstad - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker*” ble presentert på vårt høstmøte 7. september.

Medvirkning og resultater

Styringsgruppen har i 2010 hatt fire møter med i alt 29 saker. I tillegg har vi avgitt uttalelser i en rekke større og mindre reguleringsaker, hvorav Alna-Alnabruterminalen er den største. Av de saker vi ellers har behandlet er positive og negative utviklingstrekk i og ved Oslovassdragene, informasjonstiltak, økt arbeid rettet mot skoler, barnehager og lokalmiljøer, ofte i samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF).

”Med barn og unge langs Osloelvene” har vært Oslo Elveforums sentrale motto i arbeidet rettet mot barn og unge i skole og barnehage siden 2001. I samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) om *”Læring i Friluft”* har vi etablert en utstyrsbase for friluftsliv og naturkunnskap på Sagstua ved Ljanselva. Sagstua er flittig brukt som samlingssted for barnehager, skoleklasser og ulike voksegrupper.

Av andre saker har Oslo kommunes meldinger, kommunedelplaner og kommuneplaner blitt drøftet og kommentert ut fra vårt blågrønne ståsted. Både styringsgruppen, elvegruppene og foreninger avgir høringsuttalelser, både om de store byutviklingssakene og om byggesaker nær åpen eller lukket elv og bekk. Vi støtter oss her til *den historiske blå listen*, som Oslo Elveforum og Vann- og avløpsetaten har utarbeidet over skjulte og åpne vannstrenger i byggesonen. Vi kontakter utbyggere og arkitekter og minner om *sjekklisten* for vurdering av relevante vann tema i byggesaker, en liste som er utviklet av **”Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo”**.

Oslo Elveforum har i 2010 uttalt seg i en rekke regulerings- og plansaker, bl.a. Alnabruterminalen, Follobanen, Bjørvika og Oslo S-området, Nedre Foss, Ekeberg kulturpark, Gjersrud-Stensrud, Midgardsormen og "knutepunktutviklingen av forskningsområdet i Gaustadbekkdalen med bekkeåpning og turveier". Vi kan også nevne "Bestumkilen med ny robane/ kyststi ved Hoffselvas utløp på Karenslyst" og "plasser for nye snødeponier".

En stor og viktig sak er under arbeid i Oslo kommune. Det gjelder Kommunedelplan for grønnstruktur i Oslos byggesone. Her ble det opprettet referansegruppe hvor Oslo Elveforum har vært en aktiv medspiller. Saken er oversendt til politisk behandling i Oslo Rådhus.

Oslo Elveforum har deltatt i arbeidet med kommunedelplan for Alna og vannbruksplan for Lysakervassdraget.

Oslo Elveforum er også representert i Miljø-forum for Gaustadbekkdalen, og i referansegruppen for utvikling av Nedre Foss-området.

I forbindelse med vårt 10 års jubileum har vi som nevnt utgitt boken *”Blågrønn Hovedstad - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker”*, som medførte et betydelig arbeid for sentrale medarbeidere. Boken ble presentert på vårt høstmøte i Gaustadbekkdalen 7. september.

Den andre store saken i 2010 er vedtakene rundt Alnabruterminalen hvor vi har protestert kraftig på måten Alnaelven ble behandlet på ved terminalområdet. Saken er anket inn for Fylkesmannen, og vi venter på svar.

Byens vanndammer – en del av det blågrønne miljø

En oversikt over byens tallrike, gjenlevende vanndammer og de mange historiske og lukkede dammene er lagt ut på nettet i 2010 som *”Bekkerregister”* og *”Damregister”*. Oversikten som er forfattet av landskapsarkitekt *Ida E.Hvoslef* i samarbeid med Vann- og avløpsetaten, er redigert bydelsvis. Hver dam vil bli supplert med koordinater som viser den nøyaktige plassering i landskapet.

Vi har 2 gode samarbeidskontakter i næringslivet: Olav Thon Gruppen A/S og OBOS. Vi takker begge for verdifull støtte til vårt allsidige miljøarbeid.

Også for 2010 er det grunn til å gi anerkjennelse for Oslo kommunes aktive holdning til rehabilitering av Oslovassdragene.

BLÅGRØNN HOVEDSTAD

Elveadopsjon – lokalt eierskap

Gjennom dette prosjektet som startet opp i 2006, utvides arbeidet med barn og unge med sikte på å engasjere boligsameier, velforeninger og bedrifter som ”lokale verter” for byens blågrønne miljø langs elver, bekker, vann og dammer.

Vi innbyr skolene til å adoptere et vannmiljø, en bekk eller en elv i nærheten. Dette gjøres i samarbeid med de stedlige elvegruppene. Når avtale er inngått med en skole, utarbeider Oslo Elveforum adopsjonsbrev og kart i samarbeid med Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune.

Skolene mottar adopsjonsbrev der de forplikter seg på å

- **oppleve og bli kjent med natur- og kulturverdiene,**
- **ta hensyn til planter, dyr og kulturminner,**
- **melde fra om ulovlig forurensning og holde vann og strandkanter fri for søppel.**

Oslos ordfører underskriver adopsjonsbrevet sammen med en representant for skolen og for Oslo Elveforum. Skolene mottar en undervisningsmappe og kart spesielt utarbeidet for hver enkelt skole. Adopsjonsbrevet henges på veggen i glass og ramme på et lett synlig sted. For Lysakerelva undertegner ordførerne for både Oslo og Bærum.

Overleveringen av adopsjonsbrevet kombineres ofte med en samling for skolens elever eller lærere, ofte med visning av filmen *Elveadopsjon i skolen*. Skolene Årvoll, Kastellet og Hallagerbakken medvirker i filmen, som ligger på nettet med link fra www.osloelveforum.no.

Lokalaviser følger gjerne opp adopsjonen og arrangementene.

Referansegruppen som følger opp dette prosjektet, ledes av Oslo Elveforum og har representanter fra Oslo kommune v/ Vann- og avløpsetaten, Friluftsetaten og Rusken-generalen, foruten Oslo og Omland Friluftsråd, Kontaktutvalget for Velforeninger og OBOS.

OEs prosjektleder *Trine Johnsen* har brukt en vesentlig del av sin arbeidstid til arbeidet rettet mot barn og unge også i 2010: 13 skolebesøk der 5 omfattet undervisning for lærere og elever, og 5 arrangementer var overrekkelse av adopsjonsbrev. Undervisningsmapper med kart til skolene m.m. ble utarbeidet til nye adopsjonsskoler. *Trine Johnsen* deltok i fire planleggingsmøter vedr. arrangement knyttet til åpningen av ”*Fådpassasjen*” 11. mai ved Lysakerelva, et samarbeidsprosjekt mellom Bærum og Oslo kommuner. Ordførerne for begge kommuner var med å klippe snor der turveien ble åpnet under Bærumsveien. Adopsjonsskolene Jar og Lilleaker deltok med henholdsvis kor og korps.

Adopsjonsskoler

Følgende skoler adopterte en elvestrekning i 2010:

Lilleaker skole (19/3) mottok adopsjonsbrevet på fellessamling med alle skolens elever til stede.

Sørkedalen skole (23/4) Alle elevene var samlet i gymsalen og fikk se filmen om elveadopsjon før rektor underskrev adopsjonsbrevet 23. april. Markaskolen som er et tilbud til

alle Oslos skoler - ble opprettet her i august 2010 og mange Oslobarn vil få glede av Sørkedalselva.

Øraker skole (14/9) adopterte Lysakerelva med spesielt ansvar for Fåbrofossen/Granfossen og området rundt med hele elevrådet til stede ved fossen da rektor signerte adopsjonsbrevet.

Voksen skole (16/11) adopterte Mærradalsbekken med spesielt ansvar for området fra Bogstad Camping til Jarbakkveien i forbindelse med 2 fellessamlinger i gymsalen der alle elever fokuserte på emnet "Vann" med sang, dikt og foredrag. *Ida Fossum Tønnessen* signerte adopsjonsbrevet sammen med rektor mens elevene så på.

Korsvoll skole (9/12) mottok adopsjonsbrev for Sognsvannsbekken 9. desember etter at 7. trinn hadde hørt foredrag ved *Trine Johnsen* om Oslo Elveforums virksomhet en uke i forkant. Korsvoll skole synliggjorde Oslos elver ved deltakelse i Miljøagentparaden 4. Juni.

Elever forsker på og lærer om Lysakervassdraget **Seks skoleklasser fra Bærum og Oslo konkurrerer om å få den første**

Lysakervassdragsprisen.

Lysakervassdraget har sitt utspring i skogsområdene rundt Storflåtan i Ringerike. De to store sidevassdragene Heggelivassdraget og Langlivassdraget møtes øverst i Sørkedalen. Derfra renner Sørkedalselven ut i Bogstadvann. Fra Bogstadvann renner Lysakerelven ut i Lysakerfjorden/Oslofjorden ved Lysaker. Lysakerelven er grenseelv mellom Bærum og Oslo.

Syv barne- og ungdomsskoler i Bærum, tolv i Oslo og fire i Ringerike ligger i eller nær Lysakervassdraget. Bærum Elveforum, Oslo Elveforum og Lysakervassdragets Venner inviterte skolene til å konkurrere om Lysakervassdragsprisen. Bakgrunnen for initiativet er å dokumentere vesentlige sider av Lysakervassdragets natur og kultur som underlag for å verne og vedlikeholde vassdraget. Det er viktig å stimulere barn og unges interesse for vassdraget og vannmiljøet, både lokalt og i videre sammenheng.

Vi ønsket også å involvere lokale lag og foreninger som kan fremme betydningen av lokalt eierskap. Et viktig moment er å fremme viktigheten av naturvitenskap, realfag og samfunnsfag i skolene. Det er blant elever som finner slike fag interessante - forskerspirene, at man finner morgendagens forskere.

Temaene rundt Lysakervassdragsprisen dreier seg om naturfag og matematikk, samfunnsfag, og teknologi. Lærerne står fritt i valg av emne. For å motivere lærerne og bidra med kompetanse ble det holdt kurs på forsommeren 2010. Teoridelen ble holdt i Lysaker kurssenter, og praksisdelen ved Lysakerelven. 25 lærere deltok, og foreleserne kom fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Teknisk Museum, Redningsselskapet, Utdanningsetaten i Oslo kommune, Multiconsult, Montessoriskolen Lyse, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslo Elveforum og Lysakervassdragets Venner.

Fire barneskoler – Jar skole, Montessoriskolen Lyse, Bogstad skole og Lilleaker skole – og to ungdomsskoler – Øraker skole og Sollerudstranda skole – arbeider nå med sine prosjektoppgaver. Innleveringsfristen er 15. mars 2011. Skolene har fått tilbud om støtte på inntil kr. 5000 til innkjøp av utstyr eller kursing av lærere.

Juryen som skal velge ut beste prosjektoppgave for barneskolene og ungdomsskolene, består av *Ida Fossum Tønnessen* fra Oslo Elveforum, *John Tibballs* fra Lysakervassdragets Venner, *Brit Aase* fra Bærum kommune og *Tom Andersen* fra Statkraft. Juryen velger ut de to beste

besvarelsene fra barneskolene og ungdomsskolene. Disse fire skolene inviteres til finaleomgangen som holdes i Oslo Rådhus torsdag 7. april 2011. Ordfører *Fabian Stang* vil dele ut prisene.

De to skolene som vinner får henholdsvis et maleri med motiv fra Lysakervassdraget malt av *Ragnar Carelius* og en glasskulptur laget av glasskunstneren *Christine Balsløw*. De to skolene og de to klassene som vinner får i tillegg kr. 3000 hver. Alle finaleklassene får et finalelagdiplom og en værstasjon. Alle elevene fra de seks skolene som deltar får et deltakerdiplom.

Bedrifter, rotaryklubber og velforeninger som ligger i eller nær Lysakervassdraget har fått invitasjon til å være med som sponsorer. Til nå har vi fått sponsormidler fra Eiksmarka Rotaryklubb, Lysakervassdragets Venner, Lysehagen Borettslag, Malurtåsen Vel, Multiconsult, Oslo Elveforum, Oslo kommune Vann- og avløpsetaten og Rusken, Oslo og Omland Friluftsråd, Skøyen Rotaryklubb, Sollerud Vel, Sørkedalen Vel, Statkraft, Vestveien Vel og Wilh. Wilhelmsen gruppen.

Prosjektgruppen for Lysakervassdragsprisen består av *Trine Johnsen* og *Tor Hammer* fra Oslo Elveforum og *Arne Tollan* og *Bo Wingård* fra Lysakervassdragets Venner.

Fagmøter - vår og høst 2010

Oslo Elveforum inviterer sakkyndige fra den blågrønne sektor til å holde innlegg på fagmøter om temaer som berører vassdrag. Innleiderne formidler på denne måte viktig og oppdatert informasjon fra sine fagfelt. Innleggene er som regel fyldig gjengitt i møtereferater på våre hjemmesider. Vi anbefaler at særlig interesserte leser stoffet der. LES MER på www.osloelveforum.no.

Her følger en kort oversikt over innleggene:

Vårmøtet/årsmøtet 2. juni 2010 på Årvoll gård hadde **Isdammen** og annen aktivitet i **Bydel Bjerke** som hovedtema. Bydelsdirektør *Kari-Anne Mathisen* orienterte om bydelen, *Øystein Bettum* fortalte om isdriften som opphørte i 1967 og om kommende bruk av bygningene og miljøet. Vi fikk en bildepresentasjon av **Hovinbekken** fra øverste kilde Kapteinsputten via Badedammen, Bekkedalen, Bjerkedalen, Gladengen, Klosterenga og Hollenderkvartalet med håp om synlig utløp i Bispevika nær Middelaldervannspeilet presentert av *Karsten Sølve Nilsen*, som også var veiviser langs bekken ned til Årvoll gård. Der ble filmen om driften ved kulturminnet Isdammen vist og kommentert av bestyrer *Gro Hoddevik*, Deichmanske bibliotek, avdeling Bjerke. (LES MER på www.osloelveforum.no om den historiske isdriften og om oppbevaring av næringsmidler m.m. før kjøleskapene kom.)

Vannparken i Bjerkedalen

Sivilarkitekt *Sidsel Andersen*, bydelens planlegger i Groruddalssatsingen, orienterte om den nye vannparken, Bjerkedalen Park, som er en av fire bydelsparker i Groruddalen. *Dronninga landskap AS* har prosjektert parken. Friluftsetaten og Vann- og avløpsetaten m.fl., er nå i gang med siste del av planleggingen med byggestart i nær fremtid.

Hilsen fra Groruddalskontoret

Prosjektleder *Petter Daae Slipher* fra Groruddalskontoret kunne fortelle at bydelen er en aktiv part i satsingen sammen med Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten og Plan- og bygningsetaten.

Det satses 1,5 millioner kroner i planlegging, samtidig som ”det skal skje noe med bekkene der folk bor”. Vann er med som et tydelig element med sterk fokus på det blågrønne.

Høstmøtet 7. september 2010 i Gaustadbekkdalen. (LES fylldig referat på våre hjemmesider www.Osloelveforum.no).

Deltakerne samlet seg først sør for universitetets nybygg for informatikk med utsyn til byggets uteområde med dammer og bekkeløp som er tilrettelagt for senere gjenåpning av Gaustadbekken. Prosjektleder *Tone Westby* (Statsbygg) orienterte om nybygget på 28.000 m², som blir arbeids- og studiested for ca. 2400 studenter og ca. 300 forskere, administrasjon mv. som flytter inn på nyåret 2011. Bygget er tegnet av Lund Hagem Arkitekter, uteområdet av Gullik Gulliksen Landskapsarkitekter.

Ida Fossum Tønnessen (leder i Oslo Elveforum) berømmet alle som har vært engasjert i arbeidet med å få Gaustadbekken gjenåpnet. Resultatene så langt virker meget lovende for å få et gjenåpnet og sammenhengende, vakkert vassdrag med grøntdrag og turvei fra Ring 3, forbi Informatikkbygget og Forskningsparken ned til det åpne bekkeløpet ved Blindern stasjon.

”BLÅGRØNN HOVEDSTAD - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker”

Oslo Elveforum lanserte den nye boken om sin virksomhet gjennom 10 år: *”BLÅGRØNN HOVEDSTAD. Jubel og gråt for Oslos elver og bekker”*. *Tor Holtan-Hartwig* informerte om arbeidet med boken, og *Karsten Sølve Nilsen* presenterte “smakebiter” fra boken. Boken er trykket i 2000 eksemplarer og selges for kr. 100.

Fagmøtet fortsatte innendørs i Forskningsparken.

Spesialkonsulent Knut Hammervold (Bydel Nordre Aker) hilste fra bydelen, som har ca. 45.000 innbyggere. Ved bydelsreformen ble tidligere Sogn og Grefsen-Kjelsås bydeler slått sammen. *Bydelsleder Mona Tåsen* har i alt ca. 2000 medarbeidere og bydelen forvalter 1,4 mrd. kroner. Bydelen går i nord opp til markagrensen mellom Sognsvannet og Maridalsvannet og i sør ned mot Bjølsen og Åsen i bydel Sagene. I vest er Sognsvannsbekken grense, og i øst Trondhjemsveien. Bydelsadministrasjonen ligger i Nydalsveien 21B. En stor møtesal er åpen for bydelens lag og foreninger.

Knut Hammervold arbeider med plansakene i bydelen som sekretær for MPS-utvalget (Miljø, Plan og Samferdsel). Utvalget har lang erfaring og høy kompetanse innen feltet og har nær kontakt med bydelens innbyggere. Det pågår en sterk utbygging i bydelen, ofte i høyt tempo, f.eks. langs Akerselvas øvre del, i Gaustadbekkdalen, på Grefsen stasjonsområde og ellers langs Ring 3. Med sin lokalkunnskap har bydelen utvilsomt innflytelse og særlig i allianse med andre engasjerte parter, som f.eks. Oslo Elveforum. Bydelen lyttes til i sitt arbeid for beboerne mot for stor fortetting og sterke utbyggerinteresser. Tiltak må miljøtilpasses og grønne områder tas vare på. (LES MER i referatet på våre hjemmesider, www.osloelveforum.no).

Kretsløpstenkning og planlegging

- *Landskapsarkitekt Elin Tanding Sørensen (Miljøteamet, Plan- og bygningssetaten)* holdt et fylldig foredrag om klima- og miljø i byer og tettsteder med et blågrønt perspektiv. Hun viste eksempler fra flere land på løsninger og linker til nyttig fagstoff.

(Hele foredraget med illustrasjoner og kildehenvisninger ligger med link på Oslo Elveforums hjemmeside www.Osloelveforum.no under “møtereferat”). Her følger et kort sammendrag:

I byplanlegging blir vassdrag klippet av og overtatt av harde og grå flater. Må det gjøres slik? **PROBLEM:** Endringer i klimasystemet kan gi økt nedbør med større intensitet. **LØSNING:** En by med tilfredsstillende andel permeable flater som kan filtrere og suge opp vannet og lede det videre (også til elver og bekker): Grønne gater, regnbed, åpne overvannsløsninger, konstruert våtmark osv. er gode alternativer til harde flater.

Vannhåndtering: I naturen går 90 % av vannet tilbake i bakken og renses via naturlige prosesser. I byen er det omvendt. Nitti prosent av vannet renner på harde flater. Vegetasjon i kombinasjon med lokal overvannsdiskonering (LOD) bidrar til å rense og fordrøye vann og opprettholde grunnvannstanden.

Luftkvalitet: Konsentrasjon av partikler og gasser i luften gir dårlige utemiljøer. Bruk av variert vegetasjon i miljøer er smart! Bartrær er mest effektive vinterstid, løvtrær sommerstid. Visse trær opptar inntil 60 % av luftforurensningene.

Klimaregulering: Økte temperaturer er et problem i byene, varmebølger også. Vegetasjon virker avbøtende på disse problemene.

Helse og livskvalitet: Vegetasjon og vann i byene gir et rikt og variert miljø – og trivsel!

Økosystemene er basert på biologisk mangfold. Å bygge opp biomangfold gir oss de nødvendige økosystemtjenester. Grønne hensyn må tidlig inn i byplanleggingen. Tverretattlig samarbeid og økt kompetanse om økologi trengs for å ivareta alle økosystemtjenestene.

Tanding Sørensen viste også til interessante tiltak og strategier i utlandet:

KRETSLØSPMODELLEN for Hammarby sjøstad, Stockholm: Kretsløpsløsningen ønsker holdbar ressursbruk av energi, avfall og vann for boliger og virksomheter.

BIOCITYMODELLEN er utviklet for å bestemme en bys helsetilstand. 12 temaer behandles som egne økosystem/kretsløp i byplanleggingen og gir byen en tilstandsvurdering. Optimal helse er oppnådd med systemene i balanse innbyrdes - som i naturlige økosystemer og biotoper.

LANDSKAPSURBANISME vektlegger landskap og naturforhold som premissgiver for byutviklingen med fokus på sammenhengen mellom mennesker og natur: ”Byer og infrastruktur bør ikke ses som separate motpoler til naturen, men som like økologiske som skogene og elvene omkring.”

Tanding Sørensen omtalte også originale miljøtiltak i Los Angeles (motstand mot konstruerte betong-kanaler), i New York og den franske byen Lille (nye naturområder på nedlagte baneområder og fyllplasser).

Hva skjer i Oslo? Vi kan se algeoppblomstring og skumflak på grunn av kloakkutslipp i fjorden. Gravearbeider i byen og rørlegging av overflatevann gir synkende grunnvannstand og fare for setningsskader. Kommunale plandokumenter tar opp disse og andre tema:

I Kommuneplan 2008 – Oslo mot 2025 står det: Oslo skal bli ledende i anvendelse av ny miljøteknologi – og gjøre det enkelt å ta klima-, energi- og ressursvennlige valg.

Fra Arkitekturpolitikk for hovedstaden: Det er nødvendig å tilpasse bygg etter landskap og hydrologi for å få en robust by som tåler fremtidige klimaendringer. Byen kan ivareta naturlige kretsløp og utvide grøntstrukturen ved opparbeidelse av vanngjennomtrengelige flater sammen med grønne tak og fasader. Samspill mellom vegetasjonsteknikk og arkitektur gir økt trivsel, bedret lokalklima, biologisk mangfold og økt eiendomsverdi.

Grøntplan for Oslo: For at økosystemene skal fungere optimalt, må det stilles krav om at vann-, luft-, stoff- og materialkretsløpene fungerer tilfredsstillende. Vegetasjonen utgjør en sentral del av det biologiske kretsløpet. – Offentlig debatt skaper økt bevissthet om blågrønne

hensyn som ikke kan overlates til detaljfasen i planleggingen. Da er det gjerne for sent, og det er juridisk sett vanskeligere for saksbehandlerne å kreve blågrønne løsninger gjennomført.

En egen bydelsgrøntplan for **Fjordbyen** etterlyses. Her gjelder det å følge med og påvirke. Oslo Elveforum må holde øynene åpne og gi innspill der de kan. Det gjelder også **Filipstad** med 450.000 m² utbyggingsvolum: Boliger, arbeidsplasser, allmenninger, havnepromenade og grønne byrom: 100 daa til friareal, hvor minst 50 daa skal utformes som **fjordpark**. PBE har ansvar for områdeplanlegging på Filipstad med et eget kvalitetsprogram som slår bærekraftstemaene sammen - med utgangspunkt i Bærekraftprogram Bjørvika.

Furuset: Konkurransen om områdeutviklingen på Furuset gjøres i regi av *FutureBuilt* - "Et tiårig program med visjon om å utvikle klimanøytrale byområder og bygninger". Furusets blågrønne interesser skal styres med verktøyet *Grønnflatefaktor*. *FutureBuilt* og PBE utvikler nå verktøyet for områdenivå. *Grønnflatefaktor* brukes også i den nye bydelen Brøset i Trondheim som satsing i det nasjonale programmet *Framtidens byer*. *Tanding Sørensen* flyttet oss avslutningsvis tilbake til vårt nærmiljø med å vise til en avisreportasje om 18 plantearter som spirer på Operataket! Naturkreftene vinner!

Aktuelle prosjekter i NIVA bl.a. om elvetilførsler i indre Oslofjord

- *Seniorrådgiver Bjørn Faafeng (NIVA)*: NIVAs forskere gjennomfører hvert år rundt 700 prosjekter for forvaltning, næringsliv, Norges Forskningsråd og EU. Bl.a. har NIVA et stort engasjement i forhold til EUs Vannrammedirektiv. NIVA er også aktiv i Kystovervåkingsprogrammet og i vannkvalitetsundersøkelser ved kyst og i fjorder.

Strategi i 2010 for *Fagrådet for Indre Oslofjord for vann- og avløpsteknisk samarbeid* er bl.a. å planlegge samlede vann- og avløpstiltak for hele fjorden, samt å redusere tilførsler av nitrogen og fosfor til fjorden fra elvene. Ved mye nedbør forekommer store overløp til elver og bekker. Viktige tema er hvilke kilder som sammen med sollys og klimaendringer gir høyere algevekst. Fagrådet ønsker endret strategi for overvann og avløpsnett og vurderer mer utslipp på dypt vann, forbedringer i dagens renseanlegg, evt. å nedlegge enkelte. Den nye avskjærings- kulverten Midgardsormen i Oslo er et av forbedringstiltakene. Dette prosjektet skjer i samarbeid med Universitetet for miljø og biovitenskap og Norsk Institutt for by- og regionforskning.

Gaustadbekken: Fortid – nåtid – fremtid

-*Overingeniør Terje Nordeide (Vann- og avløpsetaten)*: Det var godt å kunne se vann i Gaustadbekken for første gang, men vi må innse at fullføring av visjonene for hele bekkeløpet vil ta tid. Det er viktig ikke å gå trett. Nøkkelen til god planlegging av en bekkeåpning er å komme inn tidlig i planprosessen med viktige premisser og å følge opp disse videre. Innspill fra et aktivt lokalmiljø er viktig, og det er bra å ha Oslo Elveforum som en pådriver.

Det blir knapt med plass for bekkeløpet i sør ved Forskningsparken, men det skal lykkes å få til en god løsning innen de rammene som er der. Det skal ikke velges en betongrenne, men man må utvikle vannløpet ut fra en prinsipplan med biologisk variasjon. Det samme blir lagt til grunn i Ensjøbyen der Hovinbekken som en urban bekk må oppfylle de samme kravene.

VAV har hentet inspirasjon fra norsk og utenlandsk ekspertise, bl.a. fra sveitsiske *Atelier Dreiseitl*. Vi er i god gjenge med planleggingen i Gaustadbekkdalen Nord, som blir inngangen til området. VAV arbeider med tiltak for økt vannkvalitet i tilførselsbekkene fra Sogn- og Nordberg-området.

FoU-prosjektet: Restaureringsbiologi i urbane vassdrag – Miljøprosjekt Gaustadbekkdalen.

- Seniorrådgiver og forskningsleder *Haakon Thaulow* (CIENS/NIVA)

Haakon Thaulow leder arbeidet med et tverrfaglig prosjekt med mål om å bidra til å gjenskape gode økosystemer i Gaustadbekkdalen, et tiltak som er i tråd med visjonene til Oslo Elveforum. Initiativet til prosjektet kom fra *Miljøforum for Gaustadbekkdalen*, som er referansegruppe for prosjektet. Prosjektet gjelder dalen i sin helhet, og skal bidra til gjenskaping av god økologi og aktiv bruk av områdene. Moduler i prosjektet er *vann, landskap, luft, klima og samfunnsmessig bruk*. Så vidt mulig ønsker man å beskrive økologisk status før aktiviteter i dalen starter, overvåke utviklingen av natur og biotoper - og lage sonevise detaljplaner for restaurering av flora og fauna. Det er en god arena for tverrfaglighet innen CIENS med ca. 600 forskere innenfor natur- og samfunnsfag.

(Bjørn Faafengs, Terje Nordeides og Haakon Thaulows innlegg er fyldigere gjengitt i møterefateret på våre hjemmesider www.Osloelveforum.no under "møterefaterat").

Årsmøte i Oslo Elveforum 2. juni 2010 på Årvoll gård.

1. Konstituering

Ida Fossum Tønnessen fungerte som ordstyrer, referent *Leif-Dan Birkemoe* og for å signere protokollen ble valgt *Trine Johnsen* og *Sigurd Tønsberg*.

2. Årsmelding

Styringsgruppens leder *Ida Fossum Tønnessen* la fram årsmeldingen for 2009 og takket for innsatsen i året som er passert og understreket samordningsansvaret Oslo kommune har for vassdrag i Oslo. Årsmelding gir et uttrykk for det.

De enkelte elvegrupper supplerte visse sider av den skrevne rapporten.

Årsmeldingen ble godkjent.

3. Regnskap

Kasserer *Leif Bertnes* gjennomgikk regnskapet. Han leste også revisors (BDO) beretning. Regnskapet for 2009 ble godkjent.

4. Budsjett 2010

Ida Fossum Tønnessen gjennomgikk skisser til budsjett for 2010. Bokprosjektet som markering av Oslo Elveforums første 10 år ble kommentert. Det forventes at elvegruppene gjør bestillinger for salg i sitt område. Boken skal etter planen lanseres tidlig på høsten. Årsmøtet ble oppfordret til å finne nye sponsorer som kan sikre den videre drift.

5. Valg

Trine Johnsen fra valgkomiteen, la fram valgkomiteens forslag til ny sammensetning av styringsgruppen som ble vedtatt med akklamasjon. **Sammensetning av styrende organer, se side 2.**

Samspill Oslo kommune – Oslo Elveforum om Oslo, bærekraftig by med byøkologisk program

Oslos politiske myndigheter har allerede ved byrådserklæringen i 2000 gitt offisielt uttrykk for ønsket om at byens vassdrag må gjenåpnes der det er mulig. Dette er gjentatt i *Kommuneplan 2004 mot 2020*, vedtatt 25. mai 2004.

Byøkologisk program 2002 – 2014, kap. 3.2.2 gir en god rettesnor:

”... Oslos elver skal renses og rørlagte strekninger åpnes der det er mulig... Det utarbeides egne planer for hver av Oslos elver i samarbeid mellom Oslo kommune, Oslo Elveforum og berørte bydeler og rettighetshavere for å sikre en samordning av brukerinteressene knyttet til vassdragene.”

Selv om svært mye ennå gjenstår i opprustingen av byens blågrønne infrastruktur, er Oslo på rett spor som en ledende europeisk miljøby med hederspris fra 2003. Vi ønsker lykke til med videreføring av mål og strategier som Oslo bystyre har trukket opp.

Vi merker oss spesielt

- Vann- og avløpsetatens systematiske arbeid for å bedre vannkvaliteten i vassdragene og kravene som stilles til utbyggere om en mer bevisst behandling av overflatevann/flomvann og vann fra snødeponier før vannet slippes til vassdraget. Vi kunne gjerne ønske oss en trykksak med mer detaljerte retningslinjer for den lokale overvannsbehandling, gjerne fulgt av eksempler.

- Friluftsetatens nyttige informasjon til oppsittere langs byens bekker, elver og vann om betydningen av å verne det biologiske mangfoldet, og etatens initiativ om styrket fiskeforvaltning og bedre fritidsfiske i Oslos byggesone.

Friluftsetatens vassdragsgruppe står i kontinuerlig kontakt med Vann- og avløpsetaten og øvrige berørte etater. Etatens planer for å få realisere byens turveinett bidrar også til å øke tilgjengeligheten til byens vassdrag.

En spesiell anerkjennelse for den veiledende *sjekklisen* beregnet på planleggere og utbyggere og det verdifulle *kantsonedokumentet* som ble lagt ut på nettet 19.02.2007.

- Plan- og bygningsetatens økende fokus på bruk og bevaring og gjenskaping av vannmiljøet i “Oslo indre by”, ikke bare i forbindelse med møteplasser og torg, men også i den daglige saksbehandling. Men kanskje svikter etatens årvåkenhet i enkelte ledd, når det gjelder å observere følgene av byggepresset mot vassdragene.
- Bransjekravet om at miljøsertifiserte skoler forutsettes å gjøre en miljøinnsats, som for eksempel ved å adoptere et vann, en myr eller en dam. Vi merker oss at Utdanningsetaten har lagt undervisningsopplegget *”Vanndetektivene”* ut på etatens hjemmesider. Det er laget i et samarbeid mellom Oslo Elveforum og Bærum kommune og lagt opp i tråd med intensjonene i Kunnskapsløftet.

- Eiendoms- og byfornyelsesetatens såkalte friluftsprosjekt som sikrer innkjøp av aktuelle friområder, turveilenker mv.

VASSDRAGENE OG KOMMUNENS ADMINISTRASJON

Administrasjonen av elver, bekker, vann og vassdrag er etter sin natur tverretatlig og omfatter så vel spørsmål om byplanlegging og vern av vassdragenes kantsoner mot uvettig utnytting, friluftsliv, plante- og dyreliv/biologisk mangfold, vann og vannrensing, overflatevann og flomdemping, helse, tilgjengelighet, samferdsel, vedlikehold, sikring og innkjøp av friluftsområder og ikke minst innføring av befolkningens ønsker og engasjement i et viktig område for trivsel i felles nærmiljø.

Vi anser det tverretatlige SaFoVa (Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo) som et riktig og nyttig strategisk instrument, vel og merke dersom ledelsens resultatforventninger er tydelige.

Vi peker i denne sammenheng på behov for *økt kursvirksomhet* innen etatene og på tvers av etatsgrensene, der kunnskap og innsikt om betydningen av biologisk mangfold og aktuelle krav til bygg- og anleggsarbeid langs vassdragene belyses og innskjerpes.

Bydelsplan

Bydelens engasjement i den blågrønne sektor bør aktiveres. Vi mener at de bør kunne bidra sterkere til å samle krefter om vedlikehold, vern og bruk av friarealer generelt og vassdragene spesielt.

Interkommunalt

Nyere krav om en helhetlig behandling av hvert vassdrag, jfr. bl.a. EUs vanndirektiv, utfordrer til interkommunalt samarbeid. Vannplanarbeidet med Lysakervassdraget som nå samler kommunene Ringerike, Bærum og Oslo, krever ny gjennomtenking av forvaltningsmåten. Dette vil også berøre grensevassdraget Ellingsrudelva og muligens også Gjersjøelva.

Stilt overfor denne omfattende virksomhet, kan en fristes til å stille spørsmålet om Oslo for noen år fremover vil få behov for å etablere en spesiell gjennomføringsenhet for gjenåpning av vassdrag med turstier og publikumsåpne kantsoner. Vi lar denne utfordring stå som et hovedønske og en anbefaling fra Oslo Elveforum til de politiske partier i 2011.

Oslo Elveforum peker også på at tiden snart er inne til å samle kreftene og arbeide frem en samlet mulighetsbeskrivelse for Oslos vassdragsmiljø.

VASSDRAGSFORUM (SaFoVa)

Det tverretatlige Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo, er en strategisk viktig instans i arbeidet for å inspirere til et mer innsiktsfullt og tverrfaglig samarbeid om Oslovassdragene.

I SaFoVa deltar berørte kommunale etater, foruten de frivillige Oslo og Omland Friluftsråd og Oslo Elveforum. Dette organet, som ledes av byrådsavdeling for miljø og samferdsel, møtes 4

ganger i året. Oslo Elveforum har også i 2010 vært en aktiv pådriver i dette utvalget i et meget godt samarbeid med de kommunale og statlige organene.

Det er vårt inntrykk at den tverretatlige samlingen om byens blågrønne miljø som SaFoVa representerer, har betydd mye for kommunens arbeid med å gjenskape byens blågrønne struktur. SaFoVas møter sirkulerer nå mellom de berørte etater. Dette synes å bidra til økt nærhet og vitalitet omkring de aktuelle utfordringene.

Også i 2010 har Oslo Elveforum brukt sjekklisten fra SaFoVa i sitt informasjonsarbeid overfor utbyggere, arkitekter og entreprenører. Sammen med lokale elvegrupper og venneforeninger gir vi innspill til planleggere eller tar kontakt med utbyggere og faginstanser tidligst mulig i prosessen. Gjennom denne form for *proaktiv virksomhet* fungerer Oslo Elveforum både som en konstruktiv vaktbikkje og som en inspirator. Erfaringene så langt er at listen har vært til god hjelp.

SaFoVas neste, store initiativ bør bestå i å bidra til å få fram en gjenåpningsguide, en veileder, der en samler de vesentligste bestemmelser og retningslinjer som angår vern, rehabilitering og gjenåpning av vassdrag, herunder nærmere regler og retningslinjer for lokal overvannsbehandling og flomdemping i en tid preget av klimaendringer.

Et hovedpoeng må være å understreke at gjenskapte vannmiljøer i byområder forutsettes å gi opplevelsesverdier som minner om det opprinnelige vassdraget.

Der kanal- og bassengløsninger av spesielle grunner velges, bør en sørge for å supplere med grønne planter og steiner som bidrar til estetikk, biologisk mangfold, strømminger og bevegelse i vannet.

Rehabiliteringen av Oslovassdragene er et felles ansvar for mange etater og institusjoner. Samarbeidet mellom de berørte etater har i den senere tid vokst seg sterkere i takt med stadig økende utfordringer. Bystyrets mål om å "*gjenåpne byens elver der det er mulig*" markerer intet mindre enn et historisk løft, der en setter nye, krevende mål om en bærekraftig miljøpolitikk. Ca. 2/3 av opprinnelige 300 km bekker og elver er overdekket.

Også for 2010 er det grunn til å gi anerkjennelse for Oslo kommunes aktive holdning til rehabilitering av Oslovassdragene. Kommunale planer og tiltak viser at kommunen mener alvor i arbeidet med å rehabilitere og gjenåpne Oslos elver og bekker. Vi tenker spesielt på Alna gjennom helhetsplan for Groruddalen med et lovende oppstartprogram som også forutsetter åpen elv gjennom Kværnerbyen og Lodalen fram til Middelaldervannspeilet.

Vi nevner også det store arbeidet med planer for Hovinbekken i områdene Økern, Teglværkstomta, Ensjø og Klosterenga, og planene for bekkeåpning som del av utbyggingen i Gaustadbekkdalen sør og nord. Vi noterer oppstartingen av arbeidet med en vannbruksplan for Lysakerelva i et samarbeid mellom Bærum, Ringerike og Oslo kommuner som et positivt, nødvendig og etterlengtet tiltak.

Mens arbeidet med planer går for høytrykk også i 2010, ser vi ennå lite til arbeid i marken. Vi kan godt forstå behovet for en tidkrevende planlegging i forbindelse med den historiske omlegging av Oslos elvepolitikk, men vi håper at 2011 vil sette tydeligere spor i marken.

Hovedinntrykket ved avslutningen av 2010 er at Oslo bystyres budsjett for 2011 avspeiler en klar vilje til å gjenskape det blågrønne årenettet fra Marka til Fjorden.

ARGUMENTER FOR GJENÅPNING AV VASSDRAG

- **”Ikke mer rør”**
Det er en rekke positive perspektiver ved gjenåpning og rehabilitering av Oslo-vassdragene kombinert eventuelt med anlegg av rensedammer eller våtmarker til behandling av overflatevannet.
- **Økologisk perspektiv**
Vann i et grønt miljø bidrar til å bevare og utvikle det biologiske mangfoldet på en helt annen måte enn adskilte ”grønne øyer”/parker i landskapet. I tillegg er det etter hvert kjent for de fleste, at livet i vannet - mikroorganismene, algene, vannplantene, bunndyrene, muslingene og fiskene – kanskje er de vesentligste og mest betydningsfulle innslagene i gjenskapte vannmiljøer. Dette omfattende livet som bidrar til å rense og holde vannet friskt, betyr kanskje i en større sammenheng, mer for oss og vår eksistens, enn vi til daglig erkjenner.
- **Byreparasjonsperspektiv**
Gjenskapte vannveier får både fram ”logikken i landskapet” og minner oss om kulturhistorie, næringshistorie og bevaringsverdige miljøer.
- **Estetisk/trivselsmessig perspektiv**
Folk flest og særlig grupper med begrenset aksjonsradius som eldre med stokk eller rullator, foreldre med barnevogn og særlig småbarn setter stor pris på å kunne oppleve vannspeil og vannbevegelse i sitt nærmiljø.
- **Helse - og rekreasjonsperspektiv**
Turfolk, trimmere og folk i matpausen fra arbeidsplassene har glede og nytte av ferdsel langs byvassdragene. Barn, familier med barnevogn og eldre som er litt dårlig til bens, kan ha kort vei til blågrønne miljøer i sitt nærområde.
- **Luftrensende/meteorologisk perspektiv**
Elve-/bekkedragene bidrar til drenering av luftstrømmer, vel og merke dersom luftpassasjen holdes åpen i en tilstrekkelig bredde.
- **Økonomisk perspektiv**
  - Selvrensning av vann i lys og luft reduserer renseutgifter.
  - Rent vannløp gjør det lettere å registrere skadelige utslipp.
  - Mer overflatevann til vassdragene reduserer vannføringen til rensesystemet og bidrar til at rensekapasiteten benyttes til bedre og mer effektiv rensing av det tungt forurensede spillvannet.
- **Flomdempende perspektiv**
Vannarealet som mottar og bremser opp flomvann ved stor nedbør eller sterk snøsmelting, blir da betydelig større. I disse endrete klimatider, vil dette være enda et viktigere poeng.

Er det noen som etter denne gjennomgangen er i tvil om at gjenåpning har store plussverdier?

VANN – LIV – BIOLOGI

Det er behov for en bred forståelse av begrepet ”biologisk mangfold”.

- **Vann i elver og bekker er noe langt mer enn mengde væske i transitt mot havet!**

Elvene og bekkene med sine kantsoner representerer en verden av liv som vi til daglig ikke ser. Dette yrende livet danner grunnlaget for utvikling av høyere organismer og det plante- og dyreliv vi kan se og glede oss over. Det representerer også en vesentlig del av grunnlaget for vår eksistens. Vi opplever å møte økonomer og utbyggere som ikke helt har fattet konsekvensen av dette, og som gjerne synes det er “all right” å kanalisere elvevannet via betongkanaler. At det også kan synes som om noen arkitekter og også offentlige saksbehandlere heller ikke har tilegnet seg dette grunnleggende natursyn, er vanskeligere å forstå. I den rehabiliteringsperiode for elver og bekker som Oslo by akkurat nå befinner seg i, er det derfor viktig med en målrettet informasjon, der forståelse for og betydningen av at bærekraftbegrepet ”biologisk mangfold” og landskapsarkitektur løftes fram.

- **Fisk som spretter og biter på kroken - økt livskvalitet for de som ferdes langs elvene**

En egen arbeidsgruppe under ledelse av *Kjetil Lønborg Jensen* i Friluftsetaten har fått til oppgave å lage en *Forvaltningsplan for fisk i ferskvann* i Oslos byggesone. Oslo Elveforum anser dette som et oppsiktsvekkende, positivt tiltak med sikte på å bidra til økt livskvalitet i byens nærfrimråder.

- **Bredere faglig miljø for en bærekraftig utvikling**

Flere offentlige, halvoffentlige og private institusjoner viser nå betydelig interesse og forståelse for å verne og rehabilitere det blågrønne miljøet i Oslo. Det gjelder ikke minst tradisjonelt ”tunge” tekniske institusjoner som Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Statens Vegvesen Oslo og Statsbygg. Vi gleder oss over det vannrelaterte arbeidet som gjøres ved Universitetet for miljø og biovitenskap i Ås, og over Oslo arkitektthøgskoles ”vann i by”, profil som utvilsomt vil få ringvirkninger i byens utbyggermiljø. *Grønn Byggallianse*, en sammenslutning av byens større utbyggere, viser vilje og betydelig kompetanse på området bærekraftig utvikling. *Ecobox*, et miljøforum under Norske Arkitekters Landsforbund, satser på de samme intensjoner. Dersom denne tendensen til økt miljøforståelse får fotfeste også i bredere kretser innen næringslivet, vil det være grunn til større optimisme.

Årsmeldinger for elveforeninger og elvegrupper

Akerselva - Miljøforeningen Akerselvas venner (MAV)

De siste årene har MAV hatt store vansker med å rekruttere nye folk til tillitsverv. Styrearbeidet har imidlertid haltet videre, men de gamle styremedlemmene har etter hvert blitt mindre motiverte og noen ønsker utskifting. Styret så seg derfor sist høst nødt til å informere

medlemmene om at foreningen inntil videre delvis blir lagt på is. De gjenværende styremedlemmene fortsetter imidlertid å holde styremøter, og foreningen uttaler seg om nye reguleringsplaner og andre planer med meget stor hjelp av vårt medlem Are Eriksen. Styret fortsetter også å jakte på potensielle styremedlemmer, og håper å kunne aktivisere foreningen mer dersom situasjonen skulle bedre seg.

Som enkeltpersoner driver flere av styremedlemmene med guiding langs elva, og det er ikke en ubetydelig informasjonsvirksomhet som drives på denne måten. Vi besøker også tidvis foreninger for å fortelle om elva.

Styret er kjent med at et av foreningens medlemmer (*Tallak Moland*) er i ferd med å avslutte arbeidet med en stor og omfattende bok om elva. Vi tror dette må være den mest omfattende og grundige bok som Akerselva som er skrevet til nå, og det kommer fram mye til dels helt ny informasjon. Den nye boka vil sikkert skape stor interesse for elva når den kommer.

Det har vært få *plansaker* vi har funnet det nødvendig å uttale oss om i året 2010.

Vi uttalte oss 1. mars til forslag til *områdeprogram for Oslo S* og var spesielt opptatt av at det ikke må tillates noen form for bebyggelse eller andre inngrep i den 85 m brede blågrønne sonen langs Akerselva og av at høyhus ikke bør tillates i området av hensyn til siktlinjene og klimaet.

18. oktober uttalte vi oss til planprogrammet for *Waldemar Tranes gate 84 mfl* og var da opptatt av at det bl.a. pga viktige siktlinjer ikke bør bygges høyere enn seks etasjer og av at de nærmeste 30 meter fra elva reguleres til grøntområde og beplantes med edelløvtrær.

Forslag til detaljregulering for området *Nedre Foss/Marselisgate etc.* som vi har vært sterkt opptatt av, ble sendt på høring før nyttår i 2010. Vi uttalte oss i 2011 og ba dessuten sammen med OE og Grünerløkka beboergruppe for Akerselva som miljøpark om møte med Miljøverndepartementet for å drøfte hvordan vår og departementets visjon for området kan virkeliggjøres. Reguleringsplan for Akerselva-allmenningens nordre del som ble sendt på høring før nyttår uttalte vi oss til i 2011.

Når det gjelder planer er *kommunedelplan for byutvikling og bevaring i indre Oslo* som MAV gikk sterkt i mot i 2009 ennå ikke er ferdigbehandlet da Riksantikvaren har reist innsigelse.

Når det gjelder *prosjektet Midgardsormen* som består av et avskjærende avløpssystem for østlige deler av Oslo sentrum som bl.a. skal hindre innrenning til Akerselva av spillvann og forurenset overvann er arbeidet langs Akerselva ennå ikke startet.

Friluftsetatens planarbeid for å sikre/binde opp grøntarealene langs øvre del av Akerselva er dessverre lagt på is pga etatens manglende kapasitet til reguleringsarbeid. Vi håper ikke dette kan medføre økt press på disse arealene, og vil følge spesielt nøye med her. Sikring av grøntareal langs elva er vår forenings aller viktigste målsetting. Også *snødeponiene nær Akerselva* bekymrer oss og vi vil følge med på dette pga faren for forurensning av elva.

Thrond Berge Larsen/Øyvind Traagstad

Alna - Alnaelvas Venner (ALV)

Også dette året har vært preget av store reguleringsaker. Vi har jobbet med bl.a. Brynsengfaret 8-12, Byggveien 8, Bånkall, Follobanen, Perlekjedet Veitvet-Sletteløkka, Smalvollveien 24, Veitvetveien 27 og Alf Bjerkes vei 28. Vi har kommet et stykke på vei mot å realisere handlingsplanens mål mht oversikt over plansaker. På <http://alnaelva.no/s/reguleringskart/> kan man klikke seg gjennom en meny for å se Plan- og bygningsetatens kart over plansaker langs Alna.

Terminalsaken

I forrige periode kom sjokkmeldingen om at Alna ikke skal gjenåpnes forbi terminalen, men at man i stedet skal lukke mer av elva, og ødelegge alle muligheter for turvei gjennom de sentrale deler av Groruddalen. Sjokket var så stort at nedleggelse av foreningen i protest var tema på årsmøtet, men dette ble avvist av et stort flertall av medlemmene. Saken er klaget inn til Fylkesmannen, og når dette skrives venter vi fremdeles på resultatet.

Huken

Det synes klart at utvidelsen av Huken ikke blir noe av. (Vi skriver "synes", med tanke på de like klare løfter vi fikk mht "Terminalområdet"). Det er også gode muligheter for at pukkverket kan bli stengt tidligere enn konsesjonen tilsier, da de allerede har tatt ut mer stein enn de har rett til. Dermed er noen av Alnas viktigste kilder trygget.

Bånkall

Det ble i nesten hele 2010 jobbet med planer om et snødeponi som skulle ligge rett over Bånkallbekken. I likhet med alle andre organisasjoner i Groruddalen protesterte vi mot dette. 15. desember 2010 vedtok bystyret at arbeidet med denne reguleringen skal stanse.

Maria Dehli vei 40

På denne tomten arbeider Selvaagbygg og Renovasjonsetaten å etablere en gjenvinningsstasjon i størrelse et sted mellom Haraldrud og Grønmo. Dette vil evt. føre til at all søppel fra området rundt skal fraktes gjennom Alna Miljøpark og over turvei D10. Vi har selvfølgelig protestert mot dette. Vi regner med at det ender med at området blir regulert til boliger slik overordnede planer forutsetter.

Enebakkveien 69

Denne saken har vi siste år bare fulgt passivt. Situasjonen nå er at utbygger - som i utgangspunktet ønsket full gjenbygging av elveløpet - nå samarbeider med kommunale etater med tanke på full åpning av Kværnerfossen!

Follobanen

Kommunedelplanen for Alna Miljøpark legger opp til åpning av Alna helt til fjorden. Fra Jernbaneverket har det kommet foruroligende meldinger om at dette kanskje ikke lar seg forene med planene om ny Follobane. Vi har i samarbeid med Oslo Elveforum deltatt i møter om dette. Møtene pågår fremdeles når dette skrives.

Grorudparken

Det har vært utført store arbeider på Grorud. Store maskiner og anleggsveier har ført til enkelte protester lokalt. Som forening er vi litt splittet mellom våre uforenlige ønsker om å bevare mest mulig som det er og å gjøre tiltak for å trekke mer folk til Alna. Men alt i alt tror vi at prosjektet vil fremstå som positivt når det er fullført.

Vandringer

Vi har også i år gjennomført en lysvandring. I tillegg ble det arrangert en vandring 9. mai langs Veitvetbekken og Alna, og vi var med på en Kjenn din by-vandring den 29. august.

Vidar Berget

Arbeidsgruppen Alna tilbake til Middelalder - Oslo

Alnaelva er i dag lukket fra Enebakkveien gjennom Kværnerområdet til sjøen. I 1925 ble den omlagt og vannet ledet i en rommelig fjelltunnel gjennom Ekebergfjellet ut i sjøen ved Kongshavn nedenfor Sjømannsskolen.

I 1998 etablerte *Albert Nordengen* sammen med *Karsten Alnæs* og *Sigurd Hortemo* arbeidsgruppen "*Alna tilbake til middelalder-Oslo*". Denne gruppen har reist og holdt tanken levende om å gjenåpne Alna gjennom Lodalen til Middelaldervannspeilet. Landskapsarkitektfirmaet INBY har skissert en plan som viser at dette vil være mulig uten å fjerne jernbanespor gjennom Lodalen.

I 2008 bestilte Plan- og bygningsetaten et mulighetsstudium fra arkitektfirmaet Civitas A/S. De er kommet til at en gjenåpning vil være mulig, men forbundet med en del kostnader, mens landskapsarkitektfirmaet Linklandskap har lagt fram et studium som viser en mulig gjenåpning av Kværnerfossen – et arnested for byens industrihistorie. I 2009 merket vi oss at Byantikvaren ga positivt uttrykk for ønsket om å gjenåpne fossen. I 2010 har vi søkt å påvirke Jernbaneverket og sentrale politiske instanser slik at den nye Follobanens trase ikke vil hindre Alna vei til Middelaldervannspeilet ved et naturlig selvføll.

Oslo Elveforum sentralt har arbeidet vis a vis tomteeierne i Kværnerområdet, Jernbaneverket og arkitektfirmaene med sikte på å legge til rette fremtiden for en gjenåpnet Alnaelv som så vidt mulig er en "ordentlig elv" og ikke bare et dekorativt element eller en vannkanal. Vår visjon er at elveløpet gjennom Kværnerområdet og Lodalen utformes som ledd i et samlet økosystem fra marka til fjorden med turveifølge.

Tor Holtan-Hartwig og Sigurd Hortemo

Ellingsrudelva

Vår gruppe har i 2010 bestått av *Tore Sætre* og *Frithjof Funder*.

Elevarbeider. *Tore Sætre* er lærer ved Stasjonsfjellet skole. Med elever ved 9. trinn ble det i oktober gjort noen målinger i Ellingsrudelva og tilhørende vassdrag. Nærmere bestemt ble undersøkelser gjort i Tangerudbekken (ved Lørenskog stasjon) og i Langtjern (av elever kalt

Langvannet) ved badeplassen (Lørenskog kommune). Vannprøver ble tatt og det ble målt temperatur, pH-verdier, oksygenmetning og turbiditet. Kopi av resultatene ble sendt Oslo Vann og Avløpsetat og OE v/Trine Johnsen.

Vannføringen. Vi har vært i kontakt med Lørenskog kommune og vunnet gehør for å få økt vannføring i elva. Det er også i kommunens interesse å få større gjennomstrømning i Langvannet. Planlegging av en vannpark mellom Starveibrua og Stasjonskrysset fortsetter. Vi vil se planene før vi tar stilling til inngrepet. I Lørenskog arbeides det nå med å ferdigstille en **turvei** fra Stasjonskrysset til Rådhuset langs Ellingsrudelva og Langvannet. Arbeidet er nesten fullført.

Mølle- og sagbruksruinene. Vi har jevnlig sett til ruinene og sørget for at vegetasjonen holdes nede. Friluftsetaten har til våren lovet å få fjernet en tørrgran som har falt over ruinene i vinter. Det er andre gang det skjer på få år. I desember ble det avtalt møte med rådmann *Bamrud* om restaurering av mølleanlegget i fire trinn (møtet ble holdt i januar 2011). Grunneier er forelagt planen for et første trinn, gjenreising av møllas ytre, og har gitt tillatelse.

Frithjof Funder

Frogrerelva

Frogrerelvassdraget er i alt ca. 7 km langt, det går fra Åklungene, Svartkulp og Sognsvannet som kilder i Nordmarka og ned til Frogrerkilen. Hovedløpet er *Sognsvannsbekken*, som skifter navn til *Frogrerelva* i Majorstuen-området. De viktigste tilløpsbekkene er *Risbekken* fra Båntjern i Vettakollåsen og den lukkede *Gaustadbekken*, som får vann fra fem-seks bekkeløp i Sogn/Nordberg-hellingen.

Sognsvannsbekkens øvre løp ned til Rikshospitalet er markagrense og skille mellom jordbruksland på de tidligere Gaustadjordene i vest og Haugerudjordene i øst, der vi nå finner Norges Idrettshøgskole (NIH), Kringsjø studentby, skolene Nordberg og Kringsjø, Viken Energis trafo, Sogn senter for barne- og ungdomspsykiatri (SSBU) og Gaustad sykehus.

Videre renner bekken i et rolig løp gjennom krattskog og jordbruksland ned til SSBU, men er lite tilgjengelig. Den mye brukte turveien Sognsvannsveien ligger for langt unna til at folk kan oppleve bekkeløpet derfra. **Oslo Elveforum ønsker å få laget en enkel tursti langs bekken** fra Ankerveien og ned til der bekken krysser under dagens turvei. Turstien bør i nord bli koplet på trimløypa som NIH laget i 2003 og vil derfra gå gjennom en variert krattskog ned til Lyn-banen, videre opp på Haugerudmorenen og gjennom skog og jordbruksland ned til SSBU. Alternativt kan turstien bli lagt på jordene på vestsiden fra skibroen over bekken, anlagt for NIH og LYN.

Vann- og avløpsetatens (VAV) planlagte høydebasseng i Vettakollåsen skal ligge i fjell et stykke sør for Båntjern. Prosjektets planer om føring av vann i tunnel fra det nye trykkbassenget inn på hovednettet hadde to alternativer. Bystyret vedtok løsningen med tunnel ned åsen til Sognsvannsveien og med kryssing av Sognsvannsbekken. Vedtaket krever stadfestelse fra Miljøverndepartementet (MD) pga. hensynet til bekken og det biologiske mangfoldet der og langs hele traseen. Frogrerelvgruppen har hatt god kontakt med VAV om virkningene for bekkeløpet og kantsonen – og er tilfreds med at reguleringsplanen har med et

fyldig *miljøoppfølgingsprogram*, som også vil forplikte entreprenøren for anleggsarbeidene når det gjelder hensynet til biotop, bekkeløp, kantsone og forurensing av livet i bekken.

MD var på befaring i mars 2010, men hadde ennå ikke avgitt svar ved årsskiftet 2010/2011. Vann- og avløpsetaten klargjør anbudsinnbydelse og entreprenørvalg, og de håper å kunne komme i gang med prosjektet i marken på ettersommeren 2011. Frognerelvggruppa vil fortsette den nære kontakten med VAV før og under gjennomføringen av dette omfattende byggeprosjektet.

Fra SSBU renner bekken videre frisk og vilter i foss og stryk. En blåmerket sti følger vestsiden av bekken i variert terreng ned til Rikshospitalet, dit **Risbekken** kommer fra sin kilde i Båntjern og renner åpen som markagrensebekk mellom villastrøket på Ris og friområdene i Gaustadskogen. En bro over bekken gir adgang fra Rikshospitalet til denne ”hundremeterskogen” hvor det er anlagt en natursti beregnet for barn.

Vannet i Sogsvannsbekken og Risbekken slår følge i kulvert under Ring 3 og munner ut i et underlig støpt ”basseng”, som kommunale etater burde forbarme seg over og gjøre mer tiltalende, gjerne som en dam. Dette er like ved Gaustad stasjon på T-banen. Det foreligger en reguleringsplan (S-3806 / 27.09.2000) som bl.a. omfatter en undergang for gang-/sykkelvei under T-banetraseen ved Gaustad stasjon. Når denne blir bygget, vil forhåpentligvis også friområdet med ”bassenget” bli oppgradert. Via litt krokveier kan man vandre videre langs den livlige bekken forbi Byggforsk, Psykologisk institutt, Vinderen bo- og service- senter og Psykiatrisk klinikk ned til Rasmus Winderens vei. **Oslo Elveforum har ønsker og planer om en mer sammenhengende tursti på den strekningen.**

Ved Vinderenfossen har Friluftsetaten påtatt seg å vurdere bedre sikring og en lettere gangsti langs den flotte fossen, men arbeidet står litt i stampe av kapasitetsmangel. I flomvær deler bekken seg i flere løp gjennom det vakre edelskogsområdet ned mot Frøen. En mye brukt gangsti går fra Anne Maries vei til Slemdalsveien. Oslo kommune bør sørge for å bli eier av denne viktige veilenken.

Gaustadbekken møter Sogsvannsbekken i dette området. Den har sine kilder i fem-seks småbekker i Sogn- og Nordbergområdet. Noen er åpne på korte strekninger, men de fleste er lukket. Vann- og avløpsetaten har prioriterte planer for rehabilitering av ledningsnett i området for å kunne sikre rent vann til den planlagte gjenåpnede bekken gjennom Gaustadbekkdalen.

Gaustadbekkdalen er et aktivt byutviklingsområde for forskning og undervisning med Statsbygg som utbygger på vegne av Universitetet. Reguleringsplanen for *Gaustadbekkdalen nord* nærmer seg politisk behandling og forbereder universitetets store utbygging på inntil 75.000 m² nybygg, bl.a. et Life Science senter for bl.a. biologi, kjemi og farmasi. Øst i området kommer gjenåpnet Gaustadbekk, rensedammer og et grøntdrag med ny turvei fra Domus Athletica gjennom hele Gaustadbekkdalen ned til Blindern stasjon.

I nedre del av Gaustadbekkdalen sør for Problemveien står universitetets store nye Informatikkbygg ferdig, og i uteområdet langs bygget er det klargjort for gjenåpning av det lukkede bekkeløpet med fine vannspeil. Disse var fylt med regnvann da Oslo Elveforum markerte sitt 10-årsjubileum her 7. september med presentasjon av vår nye bok: *BLÅGRØNN HOVEDSTAD - Jubel og gråt for Oslos elver og bekker.*

Bekk og turvei skal fortsette forbi Forskningsparken og miljøforskningssenteret CIENS. Det siste byggetrinn her, Hus 5, ble påbegynt i november 2010, og klargjøring av uteområdet er ventet i 2012. Blindern Vel og Oslo Elveforum har vært meget aktive pådrivere sammen med utbyggerne for å finne gode løsninger for grøntdraget med åpen bekk, dammer og turvei i det trange rest-arealet langs bygningene. Med den gjenåpnede Gaustadbekken som en frisk attraksjon gjennom hele Gaustadbekkdalen vil flere tusentalls forskere, studenter, turvandrere og beboere her få et fint felles ute- og rekreasjonsområde.

Oslo Elveforum har gjennom mange år fulgt denne byutviklingen sammen med Blindern Vel og bydel Nordre Aker og vært aktive i *Miljøforum for Gaustadbekkdalen*. Utbyggere, brukere, berørte etater og lokale interesser møtes her og drøfter miljømål og virkemidler som skal sikre helhetlige løsninger av høy kvalitet i utviklingen av området. Det er lagt vekt på at stedsutviklingen i området skal skje med en klar miljøprofil, og at det skal utformes *et omfattende miljøprogram* som skal følges både i bygge- og driftsfasen. Miljøhensyn skal gis like stor vekt som funksjonelle, tekniske, estetiske og økonomiske hensyn. NIVA og flere forskningsinstitutter i CIENS-miljøet planlegger et større tverrfaglig prosjekt for å studere byreparasjon ved gjenåpning av vassdrag med Gaustadbekkdalen som pilot. UiO og UMB er også med i dette prosjektet.

Fra Blindern stasjon renner Sognsvannsbekken åpen, men utilgjengelig forbi villahager på Frøen ned til T-banens sporområde på Majorstuen. Ønskedrømmen om gjenåpning av bekken der den krysser T-banesporene mellom Slemdalsveien og Sørkedalsveien er neppe realistisk, - heller ikke gjenskaping av de vakre Frøendammene som opprinnelig lå her, men **Oslo Elveforum, prosjektet Grønn rute, lokale bydeler og velforeninger ønsker at det kan anlegges åpne vannspeil på utearealet i forbindelse med utbyggingen på sporområdene**, og at man sørger for en sammenhengende trasé for gang- og sykkelveien i *Grønn rute* fra Blindernaksen ned mot Frognerparken.

Fra bomstasjonen i Sørkedalsveien skifter vassdraget navn til **Frognerelva** som renner åpen gjennom dammer, i stryk og fossefall i Frognerparken, men som deretter forsvinner i en kulvert – og får et uanselig utløp i Frognerkilen, - en sørgelig skjebne elva deler med andre Osloelver. I den spennende elvedalen nedenfor Frognerdammene har naboer sammen med Frognerparkens Venner, Kontaktutvalget for velforeninger og Oslo Elveforum tatt initiativ til et samarbeid med Friluftsetaten om forbedringer av landskapet og elveløpet.

Unni Eriksen og Sigurd Tønsberg

Gjersjøelva natur- og kulturpark

Gjersjøelvprosjektet som navn er historie, nå er navnet ***Gjersjøelva natur- og kulturpark***.

Det ble i 2010 avholdt 22 sagdemonstrasjoner og visninger i Langbygningen. Som vanlig er det størst oppmøte når vi har elvevandring, men det nye museet har også skapt stor interesse. Først demonstrerer vi oppgangssaga deretter opp til Langbygningen. Her er det fotografier fra Gjersjøelva tatt ca. år 1900 og erfaringene viser at det er lettere og fortelle historien når en ser bildene fra virksomheten når aktiviteten var på det største.

For museet dukker det stadig opp nye saker og ting som har vært gjemt i kjeller og loft. Når folk føler at det de gir kan gi glede lokalt virker det som givergleden blir større. Mange eldre

kjenner igjen mye av bruksgjenstandene som er utstilt fra sin egen barndom. Av dette blir det mange muntre historier og diskusjoner.

Stubljan – hovedbygningen til Ljansbruket som lå i Hvervenbukta brant en vinterdag i 1913. Mye av inventaret ble berget og er i familienes eie, men ikke alt, og ved tilfeldigheter fikk vi høre at mange av møblene fra Stubljan står i Eidsvollsbygningen. Ved henvendelse til Eidsvoll 1814 om det var mulig å få et eller flere av møblene til utlån i Langbygningen fikk vi et uventet svar. Møblene er for gamle for den Eidsvollbygning som nå blir restaurert til jubileet i 2014, og møblene skal på lager. Møblene er hvitmalte med gulldekor, eller i Louis XVI- stil med rød silkedamask. I skrivende stund ser det derfor ut som at ca. 30 møbler flytter hjem til Langbygningen og Follo museum.

Eieren av Langbygningen, Fred Hallager Juul er så fornøyd med alt som skjer rundt Langbygningen at vi nå har fått resten av bygningen til disposisjon. Planen er å åpne den siste halvdel av Langbygningen i 2013. Hundre år etter at brannen herjet på Stubljan vil vi åpne den nye museumsdelen, forhåpentligvis inneholdende flere av prydmøblene fra Stubljan.

Plasseringen av oppgangssaga har sine utfordringer. Til tider er vannføringen i elva så stor at vann strømmer inn i vassrenna og holder materialene konstant våte. Bedre blir det ikke av at det meget sjelden er så varmt og tørt over tid at materialene får mulighet til gjennomtørring. Dette har resultert i at mye av vannrenna og vasshullet alt har fått råteskader. Disse må derfor skiftes ut før neste sesong. Kostnadene blir 40-50 000 kroner, penger vi ikke har tatt høyde for i noe budsjett. Vi jobber med diverse søknader og håper at de økonomiske utfordringene skal løse seg innen sommeren.

Harald Lundstedt

Hoffselva-vassdraget – med Makrellbekken

Dette vassdraget har flere navn på veien fra marka til fjorden: *Skådalsbekken* fra Frønsvollsmyrene og *Styggedalsbekken* fra Øvresertjern renner skauleis videre mot Midtstuen og deretter gjennom villaområder (her og der åpen i hager) til de møtes nord for Holmendammen. *Holmenbekken* renner videre ned til Smestaddammene, der vannløpet skifter navn til *Hoffselva*. Nær gamle Hoff gård og Hoffsdammen kommer *Makrellbekken* innpå med vann fra Holmenkollen/Besserud. Elven har også flere lukkede sidebekker, bl.a. *Slemdalsbekken* gjennom villastrøk fra Gråkammen til Hoff.

En utvidet og aktiv gruppe for Hoffselva kom i arbeid fra januar 2010 med møtested i Ullern frivillighetssentral og ledet av Odd Solvang ([post@oddsolvang.net.](mailto:post@oddsolvang.net)) med Eivind Bødtker, som møterefereent. Hoffselvgruppen har hatt regelmessige samlinger og vært på befaringer langs deler av elven for å vurdere tilstand og utviklingsbehov. I nedre del er særlig fiskevandring og gyteområder nærmere studert. Gruppen har skaffet til veie kart og grunneieroversikter langs vassdraget.

Fagutredninger: Bl.a. en masteroppgave om HOFFSELVKORRIDOREN av to studenter fra UMB (Universitetet for Miljø og Biovitenskap) *Alexander Eckhardt* og *Tobias Lein*, mai 2010, ca. 100 sider og bredt illustrert. Oppgaven har vært en verdifull støtte i vårt arbeid, og gruppens medlemmer bruker hver sin kopi i sitt tilsyns- og planarbeid. Oppgaven er også blitt presentert for Friluftsetaten som innspill til samarbeid om utviklingsplaner for vassdraget, inkl. Makrellbekken.

For å få frem mer underlag og fakta for videre utviklingsarbeid foreslår gruppen for studenter på UMB å velge blant 7 forslag til master- eller prosjektoppgaver i 2011-2012, prioritert i denne rekkefølge: Dronningfossen- Tursti/turvei Skøyen-Hoffsveien – Børnebodammen, tilstand, utvikling og tilgjengelighet – Hoffsdammen, tilstand og utvikling – Makrellbekken og Slemdalsbekken, - for begge: tilgjengelighet og gjenåpningssmuligheter.

Nabokontakter mv.: Hoffs selvgruppen har god kontakt med Bydel Ullern, som har en observatør i gruppen, - og med lokalavisene. Nabolaget får informasjonsbrev om aktuelle saker. Det er kontakt til boliglag, skoler, barnehager og aldersinstitusjoner i bydelen. Et medvirkningsmøte står på planen for 2011. Vi har også innledet et samarbeid med NOA (Naturvernforbundet) om å få laget et naturkart for skoler og allmennhet av samme type som er laget for andre nærområder i Oslo. Gruppen søker Bydel Ullern, interesserte naboer og lokale bedrifter om midler til dette. Vi er også oppmerksom på plan- og reguleringssaker som berører vassdraget og nærområdene, og gir innspill ved behov.

Oppfølging av tidligere saker: Folk i gruppen har deltatt i befaringer av Holmenkollanleggene og er særlig interessert i vannkvalitet og vannmengder i Besserudtjernet, utløpsbekken derfra, pumping av vann, store snødeponier - og om nye tjern og dammer ved Skistua og ved bunnen av Midtstubakkene ved Styggedalsbekken. Virkninger av disse tiltakene kan først vurderes etter VM på ski, altså først våren og sommeren 2011.

Til Plan for friluftsliv 2008-2012 har vi understreket ønsket om en tursti på vestbredden til den bortgjemte fossen i Styggedalsbekken mellom Dagaliveien og Ankerveien.

Det er fortsatt kontakt med en bedrift på Hoff om giftutslipp som ga fiskedød nederst i elven. Videre er det kontakt med EDB/ ERGO-group på Skøyen/Hoff om byggeplaner og om bedre turvei opp til Engebrets vei. Gruppen har fulgt med på Bydel Ullerns utviklingsplaner for områdene ved Bestumkilen – og med planene om en bane for rospport, som kan berøre elvens utløp på Karenslyst. I et innspill ber vi om sikring av elveutløp og bredder og at det blir tatt hensyn til fiskevandring opp til gyteplasser – og til fri bane for smolt ut.

Makrellbekken,

”Markskillebekken”, altså grensebekken mellom gårdene Huseby, Smestad og Holmen begynner som *Besserudbekken* og blir berørt av det nye nasjonalanlegget. Bekkeløpet ned gjennom villastrøket i åsen mot Huseby er av Holmenkollutbyggerne garantert å få vann fortsatt. Nede ved Huseby er gamle planer om en motorvei fra Holmen opp til Bogstad heldigvis skrinlagt, og Plan- og bygningsetaten leder nå arbeidet med å regulere den båndlagte traseen for annen bruk. Storparten blir nok friområde med turvei, men det er lagt til rette for gjenåpning av det nedgravde bekkeløpet *Hoffseterbekken*. Vi følger med på de videre planer både nordover mot Bogstad og nedover mot Makrellbekken stasjon. Her dreier det seg bl.a. om Njårds planer vedrørende bygging av et “livsstils-senter” på et friområde – og sikring av turveier og bekkeløp. Njårds planer om hoppbakke, skileik, natursti, mm. i friområdet langs bekken ned mot Smestad er hilst velkommen og vedtatt for gjennomføring.

I 2011 vil Hoffs selvgruppen fortsette arbeidet med tilstand og tilgjengelighet langs hele vassdraget med dammer og sidebækker og videreføre samarbeidet med bydel, nabomiljø og lokalt næringsliv. Aktuelle reguleringssaker følges opp.

Sigurd Tønnsberg/Odd Solvang

Hovinbekken

Kapteinsputten

Kapteinsputten er Hovinbekkens øverste kildevann. I forbindelse med varsel om oppstart av reguleringsarbeid for Linderudkollen skisenter skrev vi en merknad datert 19.03.2010 til saksbehandler Multiconsult AS som omhandlet hensynet til putten som badevann, løp og vannføring for bekken og faren for forurensning. I juni 2010 ble det avholdt et møte på Linderudkollen sportsstue hvor de samme momentene fra vår side ble gjentatt.

Isdammen

Oslo Elveforum ved Hovinbekkgruppen har i 2010 deltatt i en prosjektgruppe for utvikling av Isdammen. Dette har resultert i en omfattende mulighetsanalyse for utvikling av et attraktivt friluftsmøtested, samtidig med at kulturminnedelen i forbindelse med isdriften ivaretas. Deler av utbedringsarbeidene er igangsatt.

Bjerkedalen vannpark

Byggestart for parken er nær forestående. Ved siste informasjonsmøte i desember 2010 ble det forelagt endrede planer for paviljongen med kafé/møterom og toaletter. Det viktigste var imidlertid at våre tidligere forslag til samlet gjennomgang for bekk og tursti under Refstadveien var imøtekommet. I følge siste fremdriftsplan skal parken være ferdigstilt i april 2013.

Klosterenga

Noe videreutvikling av Bård Breiviks vannskulpturpark er utført i løpet av året. Det gjelder bl.a. den lange skulpturen ”Slipset” som får foreløpig vann fra nettet med det aller første. Ellers er det ganske mye som står igjen i forhold til den sist reviderte parkplanen av 14.11.06.

Hollenderkvartalet

Oslo Elveforum har tidligere støttet Gamlebyen Beboerforening i deres ønske om å føre en gjenåpnet Hovinbekk gjennom kvartalet i forbindelse med forestående utbyggingsplaner. Beboerforeningen har imidlertid møtt mye motbør hos de planleggende myndigheter. Vi har deltatt i plansmie om saken og uttalt oss i brev direkte til byråden for byutvikling. I juni 2010 var saken ute til offentlig høring. Vi sendte vår uttalelse hvor vi la vekt på hvor viktig denne siste biten mot Middelaldervannspeilet var i det helhetlige åpningsbildet for Hovinbekken. Saken har siden det vært til behandling hos PBE, men den videre politiske behandling i rådhuset er ennå ikke foretatt

Arrangementer med medvirkning fra OE Hovinbekkgruppen

Aktivitetsdag på Isdammen med bl.a. natursti, skiløype for barn og pølse/kaffe-bål ble arrangert søndag 14. mars 2010.

Årsmøte for Oslo Elveforum ble avholdt på Årvoll gård 2. juni 2010, bl.a. med besøk på Isdammen og åpning av møtet ved bydelsdirektør i bydel Bjerke Kari - Anne Mathisen.

Friluftslivets høstarrangement på Isdammen fant sted søndag 5. september 2010.

Lysvandring oppover langs bekken fra Økernbråten med diverse opplevelser og informasjon om bekken underveis ble avholdt 28. september. Vandringsen ble avsluttet ved Isdammen med musikk og bålkos.

Foredrag med Hovinbekken som tema avholdes jevnlig.

Karsten Sølve Nilsen

MÆRRADALSBEKKEN - fra Bogstad til Bestumkilen

Mærradalsbekken har sine øverste kilder i Voksenåsbekken, som renner dels åpen, dels lukket i villahager ned gjennom brattlandet vest i Holmenkollåsen og Voksenlia mot det århundregamle jordbrukslandet til Voksen gård. I det fine edelskogområdet der kommer Voksenbekken innpå fra Ankerveien ved Bogstad camping. En hyggelig turvei følger bekkeløpet videre sørover til Jarbakken i Hovseterdalen, der bekken forsvinner i en rist og er lukket ca. 800 meter videre. Historisk BLÅ LISTE viser at det her også kommer to lukkede sidebekker fra øst, Grinibekken og Jarbakkbekken, som kan bli vurdert for gjenåpning.

I Hovseterdalen lå seteren til Hoff (Hov) gård og flere husmannsplasser inntil utbyggingen av Hovseters boligblokker i 1970-årene. Bekken ble da lukket med utgravde masser derfra, og omgjort til et grønt friareal med ball-løkker og skibakker og en god turvei. Bekken renner fortsatt like under grønnsværet, og Mærradalsgruppen i Oslo Elveforum ønsket å få vurdert om det er mulig å gjenåpne noe av bekkeløpet gjennom Hovseterdalen. Sammen med Røa bydel og Røa Vel engasjerte de et team av landskapsarkitekter, som i 2002 utarbeidet rapporten *Hovseterdalen – "Skisse for natur- og miljøpark"*. Den bygger bl.a. på en idéskisse fra 1998 om en helhetsplan for Hovseter med tanker om en økologisk sone i Hovseterdalen. Planene er fortsatt aktuelle, og åpningsønskene bør på ny drøftes med bydel Vestre Aker og etatene.

Bekken går skjult under Østeråsbanen og Sørkedalsveien og starter sitt åpne løp gjennom Mærradalen med en frisk foss. Dalen har bratte lier og en rik vegetasjon velkjent av botanikere. En turvei følger bekken ned til Ring 3 og Radiumhospitalet. Den øverste delen går under kraftledningene og ryddingen av vegetasjonen gir en tett og ufremkommelig vegetasjon med mye etterlatenskaper. Denne delen inngår også som en del av Gardens lysløype. Turveien herfra og ned til Ring 3 og Radiumhospitalet har tidligere vært flott og belyst, men bortkobling av lys og manglende vedlikehold av veien gjør den ufremkommelig vår og høst. Strekningen er riktignok oppgradert med nye, flotte broer de siste årene, men det er et stort behov for grusing og bortledning av sidebekker for at turveien skal gi god bruks glede.

Mærradalsbekken er lukket under Ring 3 og åpen igjen langs villahager på Ullern, Abbedien og Bestum. Her er det de siste årene kommet nye villaer både oppå og helt inntil bekken. Dette bidrar til at den i sin tid påtenkte sti mellom Ring 3 (Ullernchausséen) og St. Edmunds vei nå er umulig å gjennomføre, men bekken kan sees i en stor slukt ved St. Edmunds vei.

I den nederste delen av bekken, rett nord for E-18 (ved VAVs målestasjon), har det vært en ganske stor dam som nå er i ferd med å gro igjen. Dette er et område som har stor historisk verdi, og kommunen bør satse på rehabilitering og sikre området mot nedbygging.

Til slutt skjules bekken under E18 ved Maritim og renner ut i Bestumkilen.

I 2008 kom det også opp et forslag om å etablere sykkelvei gjennom dalen fra Bogstad til Radiumhospitalet. Selv om turveien i dag fint kan benyttes for syklistene i sommerhalvåret, vil en opprusting med et bedre dekke nok gjøre at flere vil benytte denne ruten. I dag er det mange som bruker traseen til og fra jobb. Og det er her, som andre steder hvor syklende og gående benytter turveien, viktig at tilstrekkelig hensyn utvises. Under det kraftige uværet i sommer, nærmere bestemt natt til 13. juli, ble mye av turveien ødelagt. På den delen som inngår som en del av Gardens lysløype ble mye av veien skyllet bort. Rett nedenfor den nye broen midt mellom Sørkedalsveien og Ring 3 raste mye masse ut fra fjellsiden og ligger nå delvis og sperrer veien samtidig som det meste av grusen er skyllet bort. På dette punktet bygger det seg også opp mye is som gjør veien livsfarlig og ufremkommelig i deler av året. Rett ovenfor Radiumhospitalet ble det for et par år siden også laget en ny bro. Her er imidlertid tabben at det er lagt to rør som bekken skal føres igjennom i stedet for å ha en åpen bro som ellers i dalen. På dette punktet har det en tendens til å bygge seg opp kvist etc. som tetter for den allerede dårlige kapasiteten rørene har, og veien er blitt fullstendig ødelagt ved flere anledninger.

Mærradalsbekken har de siste årene ved flere anledninger vært eksponert for betydelig kloakkutslipp i de øvre deler. Dette medførte lukt og grumsete vann inntil VAV ble oppmerksomme på dette og fikk rettet på problemet etter noe tid.

Det ble for noen år siden sluppet ut noen fiskeyngel fra oppdrettsanlegget innenfor Bogstad og det kan tyde på at noen av disse har overlevd, iflg. observasjoner i sommer.

Kjell Fr. Jacobsen

Miljøprosjekt Ljanselva

I INNLEDNING - BASIS

Reguleringsvedtaket i Oslo bystyre 18. juni 2003 med en verneplan for Ljanselva er basis for det daglige arbeidet med Ljanselva. Et ca. 100 meter bredt grøntområde på begge sider av Ljanselva fra Skrapertjern til Bunnefjorden er nå sikret for fremtidige generasjoner, dels som friområde, dels som naturvernområde.

Overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvannet: Konesjon fra Norges Vassdrags- og Energidirektorat for fortsatt overføring av vann fra Nøklevann til Østensjøvannet, gjelder fram til høsten 2013. Innen den tid skal Østensjøvannet sikres tilstrekkelig vannforsyning fra eget nedbørsfelt. I mellomtiden er Ljanselvvassdraget sikret en minstevanntilførsel som i tørkeperioder prioriterer Ljanselva framfor Østensjøvannet. Vannføringen i elva har i 2010 vært til dels meget god.

II TYVE ÅR FOR LJANSELVA – ÅRETS VIKTIGSTE BEGIVENHETER

- Miljøprosjekt Ljanselva har i 2010 markert tyve års frivillig prosjektinnsats for Ljanselva.

Hovedmarkeringen med stor deltaking av foreldre og elver, skjedde 14. oktober 2010 der tyve elevgrupper fra skolene Kastellet og Munkerud fremførte eventyrtablåer langs elva i området Sagdammen – Smeden. Den 13. februar ble det holdt et stort vinterdagsarrangement med aking og hestekjøring. En spesiell takk til hestefamiliene *Søland og Grimnes*.

- Turparkeringsplassen på Sagløkka ble ryddet ferdig ved hjelp av Hafslund og i forståelse med tomteeier, Kreftforeningen. Sikkerhetsmarkering langs kanten mot syd savnes ennå.
- Offisiell støtte til fiskeforbedringstiltak foreligger ved at tillatelser er gitt både fra Fylkesmannen og fra Mattilsynet. Dette åpner for styrking av ørretbestanden både i Gjersrudbekken og Prinsdalsbekken. Vann- og vær-situasjonen har forsinket framdriften. *Hjalmar Eide* følger opp saken i nær kontakt med *Kjetil Lønborg Jensen* i Friluftsetaten.
- Blågrønn hovedstad – “Vårt Nærmiljø”. I samarbeid med ruskengeneral *Jan Hauger*, Kontaktutvalget for velforeninger i Oslo (KUV) og Holmlia Nærmiljø A/S (lederposisjon), i forståelse med bydel Søndre Nordstrand, har vi tatt initiativ til et utvidet holdningsprosjekt for å skape styrket frivillig innsats for en ren, vakker og bærekraftig by. I første omgang omfatter prosjektet bydel Søndre Nordstrand. Skolene i bydelen, Lions og Holmlia menighet forutsettes trukket sterkere inn i prosjektet. Et møte for bydelens vel ble holdt 12. april 2010 på Mortensrud.
- Introduksjonskurs om norsk friluftskultur for innvandrere i samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) ble vellykket arrangert i form av elvevandring langs Ljanselva under ledelse av *Trine Johnsen* og *Leif Bertnes*. Vi har stilt guider for flere elvevandring, bl.a. to for “*Vi over 60*”.

III AV VIKTIGE SAKER I 2010 NEVNER VI ELLERS:

- Bygging ved elv og bekk/ aktuelle høringssaker

- Aktuelle **høringssaker** har berørt Follobanen, Leirskallen idrettshall, Åsland skytebane, Ekeberg kulturpark og Nordstrandskråningen i tillegg til en rekke mindre saker.
- **Kulturminnevern**. Våre initiativ om oppføring av objekter på “Gul liste” står i stampe hos Byantikvaren. Vi planlegger å lage vår egen ”lysegul liste” i første omgang omfattende rester etter Kruttverket, Smaalensbanens brofundament, kjeglebanen, Munkerudsaga og steindemningen Stensrud.
- Vår **web** er sluset inn i fellesportalen www.osloelveforum.no som forvaltes av Sverre Samuelsen.
- **Stor takk** for frivillighetsmidler i jubileumsåret kr. 2.600 fra Bydel Østensjø til utemøbler og til fullføring kulturbeiteområdet på Sagløkka og kr. 5000 fra Bydel Nordstrand.

- **Sagstua og Sagløkka** – et sted for opplevelse og læring fungerer godt som Lærings- og opplevelsessted for barn, spesielt småbarn, og i noen grad som kurssted. Stua nyttes ca. 100 ganger pr år. De fleste arrangementer er *gratis* for leietakerne som er distriktets barnehager.

IV ORGANISERING AV MILJØPROSJEKT LJANSELVA

Miljøprosjekt Ljanselva er en frivillig virksomhet som drives av en gruppe interesserte personer i nær kontakt med bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø og berørte kommunale etater.

Lokale kontakter og hjelpere er Nordstrand Rotaryklubb, Søndre Aker Historielag og velforeninger, borettslag langs Ljanselva og skoler og barnehager.

Aktuelt informasjonsmateriell mv. til salgs: **1.** Et turkart over Ljanselva med mange historiske opplysninger, til salgs hos oss for kr. 30.- og **2.** et vandrehefte med mer utfyllende stoff kr. 50.

V VI SER FREMOVER

Generelt: Miljøprosjekt Ljanselva ønsker å knytte sin virksomhet nært til bydelene Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø og slik virke som en forlenget arm for bydelsutvalgene og bydelsadministrasjonen, med spesiell kontakt til de som har ansvar for det blågrønne miljøet.

Fremtidige oppgaver i tillegg til de to grunnleggende oppgavene:

- (1) Utvikle oppvandringen av sjøørret til elva.
- (2) Hjelp skoler til opplevelser og læring i friluft.
- (3) Overvåke og bevare vannmiljøet spesielt i Gjersrud-Stensrudområdet.
- (4) Anlegge en turvei fra Ljabru til Skullerud, syd-øst for den verneverdige ”urskogen”, turstier langs Prinsdalsbekken og langs Stensrubbekken fra Maurtueveien til Stensrudtjern, og langs Fjellklangveien fra Nordstrandveien til trikkesløyfa på Ljabru.
- (5) Gjenåpne **a.** Ljanselva ut av fjellkulvertene i Liadalen, **b.** bekkestrekningen langs Lusetjernbakkens nederste del, **c.** en del av Lusetjernet, **d.** en del av Ravnåsdammen, **e.** Lambertseterbakkens utløp, **f.** et par mindre strekninger langs Dalsbekken, **g.** restaurere bekkemiljøet omkring Holmliaparken og **h.** verne om vanddammene i bydelene Søndre Nordstrand og Nordstrand.
- (6) Verne, utvikle, registrere og listeføre på nettet det biologiske mangfoldet langs elva og vedlikeholde skiltene langs kulturstien.
- (7) Bidra til å videreutvikle skolenes elveadopsjon med større vekt på støtte fra vel og boligsameier.
- (8) Bidra til å utvide og fullføre kulturbeitet og kulturmarken på Sagløkka og i Leirskallen.
- (9) Bidra med informasjon om riktig vern og bruk av vassdraget til beboerne.
- (10) Lage en visjonsplan for Sagløkka og området ved motorveibroen – ”Nordstrands Østmarkaport”.
- (11) Kulturvern: **a.** Ta initiativ til vern og konservering av kulturminnene i tilknytning til bl.a. Kruttverket og **b.** Smaalensbanen i Liadalen, **c.** den verneverdige steindemningen ved Trollvannene øst for Stensrud, **d.** markere anleggssteder for tidligere sager og møller og kjeglebanen ved Ljabru, **e.** lage et maleri av den tidligere hengebroen ved Leirskallbråten.
- (12) Et ”stille område” oppstrøms fisketrappen med sittebenk åpnes for bevegelseshemmede.

Tor Holtan-Hartwig

Lysakerelva øvre del - Lysakervassdragets venner (LvV)

Bo Wingårds enorme innsats for å skaffe sponsorer til Vassdragsprisen samlet i løpet av året en betydelig pengestøtte slik at aktiviteten kunne begynne som planlagt med et møte med lærere fra aktuelle skoler i mai og med oppstart på skolene om høsten. Prisutdelingen skjer i Oslo Rådhus 7. april.

Kurset ”Bli kjent med Lysakerelva” ble igjen holdt over tre kvelder i april, denne gangen på Samfunnshuset Vest, og fulgt av to kveldsturer langs forskjellige elvestrekninger.

”Teoritimene” var av ypperste kvalitet og begeistret deltagerne. I samarbeid med OE ble det i september ledet en meget vellykket skoledagstur fra Bogstadvannet til Lysakerfjorden for Montessori skolen Lyse.

Kåseriet etter årsmøtet 2010 var ved *Kjell Sandaas* over tema *Elvemuslinger*. Det ble et fascinerende innblikk i disse gamle skapninger som vi er så heldige å ha en stor bestand av i vassdraget.

Den store festbegivenheten for året ble åpningen av ”*Fådpassasjen*” under T-banen og Bærumsveien ved Jarfyllingen. 11. mai var ordførerne *Fabian Stang* og *Odd Reinfeldt* sammen om å klippe snor i nærvær av et 100-talls oppmøtte. Det ble mye positiv publisitet da LvVs forslag til navnet ”*Fådpassasjen*” ble vedtatt.

Dessverre brøt samarbeidet med kommunene om turveinettet rundt ”*Fådpassasjen*” sammen etter at størrelsen på terrenngrepet som var planlagt ble tydeliggjort. Prosjektet ble kjørt videre tross innvendinger fra flere hold.

Samarbeidet med Vann- og avløpsetaten i Oslo som er ansvarlig for den store vannledningen som legges tvers over Oslo og Bærum nord for Griniveien har fortsatt vært eksemplarisk, slik at elvebunnen gjenoppbygges så naturlig som mulig.

Forbedringen i bekjempelsen av borrer langs vassdraget var et godt utfall av et møte i mars med driftsavdelingen i Friluftsetaten. Klippingspraksis ble endret på en måte som på sikt bør redusere denne innvandringsplantens utbredelse.

LvVs arbeid for å gjøre skaden så liten som mulig ved utvidelsen av Tryvann Vinterpark fikk god støtte av Norges Vassdrags- og energidirektoratet da vi kunne dokumentere at konsekvensutredningen hadde systematisk underslått omfang av påvirkningen på Holenbekken.

LvV har purret på fremgang i arbeidet med kommunedelplanen for vassdraget og blir nødt til å kjempe videre for et forbedret forvaltningsregime.

Det er holdt møte med initiativtageren til Bogstad Vinterparadis om bruk av vann fra vassdraget til kjølekompressorene for bandybanene. Dette vil innebære en viss temperaturøkning med en innvirkning som skal overvåkes.

LvVs webside med daglige registreringer på vannføringen brukes av Oslo Brann- og redningsetaten og elvepadleklubbene til å planlegge sine aktiviteter i Lysakerelva. Tre utgaver av Føðnytt (nr. 18, 19 og 20) ble sirkulert i januar, mars og mai. Dessverre kom det ikke ut noen utgaver om høsten.

LvV er fremdeles en liten organisasjon. Medlemstallet var ved årsskiftet 281. Dette er en liten oppgang fra året før.

Styremedlem *Torkel Røstad* gir seg etter seks år i styret. Torkels inngående kjennskap til elva og turveiene har gitt faglig tyngde til vårt arbeid og hans villighet bidrar stadig til den gode stemningen vi ønsker oss ved vår aktiviteter.

Lysakerelva- nedre del

Fangstsesongen 2010. Dette ble et godt år i forhold til fanget fisk. I underkant av 100 kg. laks og 40 kg sjøørret ble landet, (fang og slipp iberegnet). Antallet fiskere som løste kort i Lysakerelva var 55. Av elvene i Indre Oslofjord er det kun Sandvikselva som har hatt større fangster enn Lysakerelva.

Vi har montert **fisketeller** med fellefunksjon i trappa, og det er satt opp stengsel over fangstkammeret.

Naturbruksgruppa har brukt mye tid høsten 2010 på **stamfiske**. Det har dessverre kun blitt fanget hanfisk. Signaler skolen har fått fra fiskere denne sesongen går ut på at det har vært stor overvekt av hanfisk i elva. Klekkeriet har derfor ikke vært tatt i bruk denne sesongen.

Slamvannsledningen som i flere år har ført slam fra anleggsområdet ved Lysaker stasjon ut i fjorden utenfor Lysaker brygge er nå endelig fjernet, og fiskerne kan derfor redusere sine slukbudsjetter.

Området under Drammensveien. I lengre tid har vi vært plaget av parkering av et stort antall biler under brua. Disse har delvis forhindret adkomsten og tilgjengeligheten for turgjengerne. En person hadde faktisk i en periode bosatt seg der sammen med hunden sin. Vi har tatt opp disse forholdene med næringsvellet, og dette resulterte i et møte med Statens vegvesen og Oslo kommune. Det var bred enighet om at denne praksisen med parkering måtte stanses. Det er nå blitt satt opp bom, og området er dermed blitt fullstendig renset for parkerte biler.

Lysakervassdragsprisen. Sollerudstranda skole er påmeldt til konkurransen "Lysakervassdragsprisen". Dette er en konkurranse der skolene som har et forhold til Lysakerelva er invitert til å delta med forskjellige faglige bidrag. Naturbruksgruppa deltar sammen med foto- og videograppa på skolen, og skal lage et bidrag der det brukes både film og lyd. I januar inviterte vi miljøvernminister *Erik Solheim* til å komme ned til Sollerudstranda skole for å bli intervjuet om Lysakerelva. Intervjuer med *Erik Solheim*, representanten fra Lysakerbyen Næringsvel og tidligere rektor ved Sollerudstranda skole, *Tor Hammer* er bl.a. med i vårt bidrag til den gjeve prisen. Denne skal være levert innen 15. mars, og høytidelig prisutdeling skal foregå i Oslo Rådhus i april 2011.

Rune Sæthren

Østensjøvannet med Østensjøområdet miljøpark - Østensjøvannets Venner (ØVV)

Vannregimet

Arbeidet med å få oversikt over det volummessige tilløp og avløp i Østensjøvannet som en løsning på vannstandsreguleringen har vært høyt prioritert, ikke minst i forbindelse med

erosjonsproblemer og uønsket flom i hekketiden. På oppdrag fra Friluftsetaten leverte Norconsult i mars 2010 rapporten “Anbefalte tiltak for bedring av vannregimet”. Bystyret fulgte i høst opp med en bevilgning på 2011-budsjettet slik at arbeidet med regulering av avløpet trolig kan begynne i løpet av 2011.

Kulturlandskapspleie og skjøtselsarbeid

Kulturlandskapsprosjektet med sauebeite på Bakkehavn ble videreført på tredje året med slipp av sauer i mai 2010 innenfor et område som i løpet av høsten 2007 og våren 2008 ble inngjerdet til formålet. I noen uker beitet det også hest innenfor det samme området.

I 2010 ble det sammen med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvern avdelingen, vedtatt en plan for rydding av et felt på *Bekkasinmyra*, et område vest for turveien på østsiden av Østensjøvannet, litt sør for Ulsrudbekken. Bekkasinmyra inngår i forvaltningsplanen som et mulig beiteområde for storfe. Arbeidet ble satt i gang høsten 2010 og fortsatt på vinteren 2011. Området kan beskrives som tett gråseljekratt, vokst opp etter at gårdsdriften med dyr opphørte på Østensjø gård på 1950-tallet og anlegg av turveien på 1960-tallet. Arbeidet med ryddingen ble utført av pensjonistgruppa i Østensjøvannets Venner. I tillegg ble det gjennomført stordugnader med oppfordring til folk i området til å delta med ryddingen. Bekkasinmyra inngår i det området som Eiendoms- og byfornyelsesetaten for et par år siden overtok fra grunneieren på Østensjø gård. Planen er i første omgang å sette ut to individer storfe i samarbeid med Beitegruppen i Norges Vel.

Pensjonistgruppa har også ryddet en kanaløy på østsiden av Østensjøvannet for kratt (påbegynt i 2009) som et forsøk på å etablere et nytt hekkeområde for hettemåker etter befaring med Fylkesmannen. Statens naturoppsyn (SNO) medvirket i arbeidet med både innsats og redskap. For å åpne kulturlandskapet sør for Bakkehavntoppen ble det høsten 2010 utført skjøtselsarbeid etter anvisning fra Friluftsetaten.

Arbeidet med fjerning av fremmede plantearter i Østensjøområdet miljøpark i samarbeid med Friluftsetaten fortsatte også sommeren 2010. Østensjøvannets Venner har konsentrert seg om russekål og kanadagullris, mens Friluftsetaten har tatt av det øvrige, spesielt gjelder det parkslirekne, kjempespringfrø og kjempebjørnekjeks. ØVV har imidlertid vært med å innrapportere behov for tiltak overfor disse arter.

Informasjon

Systematiske fugletellinger startet i 1991 og i 2010 ble 128 arter observert. Antall fuglearter observert gjennom tidene er nå oppe i 222.

Medlemsbladet *Sothøna* er utgitt med to nummer og distribuert til foreningens ca. 2000 hovedmedlemmer samt til de sentrale etatene og andre som vi anser som viktige kontakter. “*Brevdua*”, et infoskriv til medlemmene er også utgitt to ganger. Hjemmesidene holdes jevnlig à jour. Det har for øvrig vært mye stoff om Østensjøområdet miljøpark i lokalpressen.

I tillegg har det vært avholdt en rekke medlems- og publikumsrettede aktiviteter, deltakelse i Bydelsdagen 2010, den årlige Østensjødagen, turer med fugletitting og “flaggermusnatt” i samarbeid med flaggermusgruppen i Norsk Zoologisk Forening.

Østensjøvannets Venner har jevnlig kontakt med Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten, miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus og eierne av Østensjø og Abildsø gård.

ØVV er representert i *Rådgivende utvalg for Østensjøområdet miljøpark* i regi av Friluftsetaten.

Sammen med Østensjø historielag og Deichmanske bibliotek har foreningen videreført prosjektet *Østensjø lokalhistoriske bilder* som er tilgjengelig for allmennheten på internett.

Østensjøvannets Venner har møtelokaler i stallen på Abildsø gård, som er restaurert til møtebruk. Foreningens materiallager er overført fra stabburet på Østensjø gård til sidebygningen på Bakkehavn.

Utfordringer

Aktuelle utfordringer er for tiden bl.a. fortsatt arbeid for renere vann. Vannkvaliteten er ”meget dårlig”, mens målsetting om bedre kvalitet er ”dårlig” etter Klima- og forurensningsdirektoratets (Klifs) vannkvalitetssystem. Renere og mer oksygenrikt vann fra tilløpsbekkene er nødvendig slik at Østensjøvannet kan klare seg uten overføring av vann fra Nøklevann. I vintre med stabilt kaldt vær uten smeltevann er det særlig kritisk for oksygenmetningen som i ekstreme tilfeller kan føre til fiskedød. Konesjonen for overføring av vann fra Ljanselvvassdraget utløper i 2013.

Arbeidet med bekkeåpningsprosjekter, bl.a. Østensjøbekken fra Mølledammen til Bryn Senter, har spesiell oppmerksomhet ved den forestående boligbygging på Bryn. Dette ble sist tatt opp i forbindelse med høringsuttalelsen til Alna miljøpark i 2009. Som del av Grøntplanen er både *Bølerbekken* og *Rustadbekken* valgt ut med åpningspotensiale.

Drift og videre utbygging av idrettsanlegg (kunstgressbaner) i miljøparken har vært diskutert med berørte parter inklusive Idrettsetaten. Bystyret bevilget i 2010 på 2011-budsjettet midler til at kunstgressbanen på Rustadfeltet kan få nytt innfyllingsmateriale for bl.a. å hindre mulige skadelige stoffer i å spre seg i miljøparken.

I 2010 ble det satt i gang registreringer av insektsarter, mose- og lavararter for å få registrert nye arter, men også tilstanden til kjente og rødlistede arter. Dette som et ledd i oppfølgingen av forvaltningsprinsippet for arter i henhold til naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven. Foreningen fikk støtte til et av prosjektene fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen, bevilget på slutten av 2010 et beløp til opprettelse av et *Våtmarkssenter* som planlegges etablert i løpet av 2011. Prosjektets formål er å bevisstgjøre allmennheten generelt, men skoleelever spesielt, om våtmarkas betydning i kultur- og naturlandskapet.

Østensjøvannets Venner
Amund Kveim og Leif-Dan Birkemoe

VEDTEKTER FOR OSLO ELVEFORUM

NATUR, ØKOLOGI, FRILUFTSLIV, HISTORIE

(Lagt fram og godkjent av det årlige forummøte 23.10.2001)

Org.nr.983350313

Formål:

Oslo Elveforum som er lokalisert i Oslo kommune, er et kompetanse- og kontaktforum for frivillige arbeidsgrupper for hver Osloelv med oppgave å bidra til vern, rehabilitering og gjenåpning av byens vassdrag, primært i byggesonen.

1. Samarbeidspartnere:

Oslo Elveforum samarbeider med kommunale etater, bydeler, skoler og barnehager, velforeninger/ borettslag, historielag, jeger- og fiskerforeninger, næringsinteresser og andre som fremmer byfolkets interesse for å ta vare på og oppleve vassdragene.

2. Arbeidsoppgaver:

Oslo Elveforum tar sikte på å informere og engasjere frivillige krefter i arbeidet med å støtte kommunen i dens arbeid med å rydde og renske, skape tilgjengelighet, anlegge turstier og å håndheve vernebestemmelsene for det grønne arealet langs elver, bekker, vann, tjern og dammer.

Andre viktige oppgaver er å øke folks kunnskap om vassdragenes historie og økologi (vegetasjon, dyr og fugler, vannkvalitet og fiskeforekomster).

3. Organisering:

En styringsgruppe for Oslo Elveforum med leder, nestleder, kasserer og sekretær samt minst to medlemmer velges på det årlige forummøtet av og blant deltakerne i elvegruppene. Styringsgruppen leder Oslo Elveforums daglige arbeid.

Styringsgruppen legger fram årsmelding og revidert regnskap for det årlige møtet for representanter fra elvearbeidsgruppene til godkjenning.

Endring av vedtektene krever godkjenning av det årlige forummøtet som er Oslo Elveforums høyeste myndighet.

4. Økonomi:

Oslo Elveforum er en selveiende institusjon der ingen enkeltperson eller elvegruppe i kraft av sin eierposisjon kan disponere over dens formue eller har krav på utdeling av overskudd eller hefter for dens gjeld.

Tiltak som forplikter Oslo Elveforum økonomisk, må godkjennes av styringsgruppen.

Regnskapet føres av kasserer og kontrolleres av registrert revisor.

5. Oppløsning av Oslo Elveforum:

Ved eventuell oppløsning av Oslo Elveforum som krever flertallsvedtak i forummøtet, tilfaller samtlige disponible midler Oslo og Omland Friluftsråd til arbeid som faller inn under Oslo Elveforums formål.

Oslo, den 12. juni 2001

I styringsgruppen

Tor Holtan-Hartwig
Svein Andersen

Boris Hansen
Marit Lillesveen

Albert Nordengen
Per Henrik Bache

